

Kampen om definisjonsmakten

Politiske kommentatorers tolkningsrammer i 'Valla-saken'

Bente Hessenschmidt Gundelsby

Masteroppgave i statsvitenskap

UNIVERSITETET I OSLO

Oktober 2008

Forord

Denne oppgaven har på ingen måte blitt til i ensomhet.

En stor takk går til min veileder Werner Christie Mathisen (H-07/V-08), førsteamanuensis ved Institutt for statsvitenskap. Han har inspirert og rettleidet meg gjennom en krevende tid. Inspirasjon har jeg også fått gjennom deltagelse i en arbeidsgruppe ledet av Sigurd Allern, professor i journalistikk ved Institutt for medier og kommunikasjon. Takk for at jeg ble inkludert i gruppen og fikk ta del i interessante diskusjoner knyttet til temaet politiske skandaler.

Uvurderlig støtte har jeg fått fra medstudent Tonje Karenina Pettersen og stipendiat ved Institutt for statsvitenskap Anders Ravik Jupskås. Sammen med Celine Marie Hasle har de bidratt med nyttige kommentarer og faglige innspill til oppgaven. En stor takk går også til alle medstudenter på lesesal 804 for oppmuntring og atspredelser underveis.

Hjemme har jeg hatt en alltid tilstedeværende, og tidvis krevende, heiagjeng. Deres kjærlighet og ablegøyer har gitt meg pågangsmot. Mamma og pappa har aldri veket fra sin ubegripelige store tro på meg og mine prosjekter. Takk.

Ensom var jeg altså aldri. Like fullt er alle tolkninger og konklusjoner i denne oppgaven mine, og mine alene.

Bente H. Gundelsby

Blindern, 26. oktober 2008.

23400 ord

Innhold

FORORD	III
INNHold	V
PROLOG	IX
KAPITTEL 1: INTRODUKSJON.....	1
1.1 INNLEDNING	1
1.2 PRESENTASJON AV HENDESEFORLØPET	4
KAPITTEL 2: MAKT OG MEDIER I POLITISKE SKANDALER.....	10
2.1 MAKTENS DIMENSJONER	10
2.2 MEDIENES POLITISKE POSISJON	14
2.3 MEDIENES TOLKNINGSRAMMER.....	16
2.4 MEDIENES POLITISKE KOMMENTATORER	19
2.5 TEORIEN OM POLITISKE SKANDALER	21
2.6 INDIVIDUALISERINGSKYPOTEEEN	24
2.7 OPPSUMMERING	26
KAPITTEL 3: DATA OG METODE	28
3.1 'VALLA-SAKEN' SOM CASE	28
3.2 DE FIRE AVISENE: AFTENPOSTEN, DAGBLADET, DAGSAVISEN OG VG	29
3.3 TEKSTANALYSE OG TOLKNING	32
KAPITTEL 4: ANALYSE.....	34
4.1 DE POLITISKE KOMMENTATORENE	34
4.2 PERIODE 1: 11.-14. JANUAR	36
4.2.1 Oppsummering	39

4.3 PERIODE 2: 22.-29. JANUAR	39
4.3.1 Konflikten mellom høyre- og venstresiden i arbeiderbevegelsen	40
4.3.2 Tolkingsramme: Valla som årsak og problem.....	43
4.3.3 Tillit	46
4.3.4 Mediekritikk I.....	48
4.3.5 Oppsummering.....	49
4.4 PERIODE 3: 9.-11. MARS.....	50
4.4.1 Konfliktlinjer i 'Valla-saken'	50
4.4.2 Aktørenes håndtering av 'Valla-saken'	51
4.4.3 Vallas personlige egenskaper.....	53
4.4.4 Oppsummering.....	53
4.5 PERIODE 4: 12. MARS - 30. APRIL	54
4.5.1 'Valla-sakens' konsekvenser.....	54
4.5.2 Mediekritikk II	55
4.5.3 Forsvarsskrift for Valla	56
4.5.4 Oppsummering.....	58
KAPITTEL 5: DRØFTING AV HOVEDFUNN	59
5.1 INDIVIDUALISERINGSHYPOTEBEN	59
5.1.1 Individuelt ansvar.....	59
5.1.2 Strukturelle spørsmål.....	62
5.1.3 Å ofre en leder	63
5.1.4 Oppsummering.....	64
5.2 INDIVIDUALISERENDE TABLOIDER OG MANGEL PÅ ALTERNATIVE TOLKNINGSRAMMER	64
5.2.1 Oppsummering.....	66

KAPITTEL 6: KONKLUSJON.....	68
LITTERATURLISTE OG LISTE OVER KILDER.....	72
TV-PROGRAMMER.....	78
KILDELISTE: POLITISKE KOMMENTARER	78
VEDLEGG	80
1) ANALYSESKJEMA: INDIVIDUALISERINGSHYPOTESEN.....	80
2) POLITISKE KOMMENTARER	83

Prolog

Verdens Gang, 11. januar 2007:

Ingunn Yssen offentliggjør sitt oppsigelsesbrev til Landsorganisasjonen i Norge (LO) i VG. Hun skriver blant annet:

”Både min sykemelding og min beslutning om å avslutte arbeidsforholdet med LO skyldes den dårlige behandlingen jeg har vært utsatt for av Gerd-Liv Valla. (...) LOs leder er både hyggelig, oppmuntrende og generøs med ros så lenge hun blir møtt med hengiven underkastelse. Alle innsigelser, kritikk, selv det som er gitt med de beste intensjoner blir oppfattet som illojalitet. Alt kontrolleres, alle settes opp mot alle og sladring premieres. Det skapes en atmosfære hvor det er lite rom for kreativitet og selvstendige vurderinger.”

Folkets Hus i Oslo, 9. mars 2007:

LO-leder Gerd-Liv Valla står nok en gang foran et samlet norsk pressekorps. Denne gangen holder hun sin avskjedstale. Hun oppsummerer:

” Jeg skal ikke her gå detaljert inn i Fougner-rapporten eller Ingunn Yssens oppsigelsesbrev, men jeg har sagt det før og jeg sier det igjen: Jeg kan ikke se at noe jeg som leder har gjort i forhold til Yssen eller andre i LO bryter med det lov- og regelverk vi selv har kjempet frem. Men jeg mener selvsagt det jeg sa på en pressekonferanse 19. januar, at hvis noen har blitt såret av noe jeg har sagt eller gjort, så beklager jeg selvfølgelig det.”

KAPITTEL 1: INTRODUKSJON

1.1 Innledning

'Valla-saken'¹ var personalkonflikten som ble håndtert uprofesjonelt, vokste til enorme dimensjoner og endte opp med å kreve LO-leder Gerd-Liv Vallas avgang. Eller var det slik det var? Kanskje handlet 'Valla-saken' egentlig om en ukultur i Norges største arbeidstagerorganisasjon, en maktkultur som ble opprettholdt av organisasjonens strukturer og som ble utfordret da Yssen sa opp sin stilling som internasjonal sekretær i LO i landets største avis? Eller dreide det seg om en sammensvergelse mellom aktører på høyresiden i arbeiderbevegelsen; aktører som hadde sett seg lei på en venstreorientert LO-leders sterke posisjon?

Makt er et omdiskutert begrep med mange fasetter. Denne oppgaven interesserer seg for makten over tanken og tar utgangspunkt i Steven Lukes' (2005) teori om maktens tredje ansikt. Dette er makten til å definere, ramme inn og danne virkelighetsbilder. En slik makt blir stadig viktigere i et moderne samfunn hvor virkemidler som politisk propaganda, fysisk tvang og direkte ordrer ikke lenger er legitime metoder når opinionen skal påvirkes (Petersson 2007: 160). Medienes betydning for den typen maktutøvelse som tar sikte på å påvirke gjennom overtalelse er åpenbar (Petersson 2007: 160). Medienes makt ligger altså i formidlingen av virkelighetsbilder. En slik makt vil typisk komme til uttrykk gjennom diskurser og rådende logikker, og mediemakten bør således innta en sentral posisjon i en oppdatert maktanalyse (Eide 2001: 16). 'Mediene' brukes her som et samlebegrep om medier som formidler nyheter, og det innebærer aviser, nyhetsorienterte magasiner, fjernsyns- og radioselskaper med nyhetssendinger, nyhetsbyråer og nettaviser (Allern 2001: 39).

¹ Konflikten mellom Gerd-Liv Valla/LO og Ingunn Yssen fikk mange kallenavn. I denne oppgaven vil jeg for enkelthets skyld omtale den som 'Valla-saken'.

Denne oppgaven vil benytte seg av statsviter Robert Entmans (1993) operasjonalisering av begrepet tolkningsrammer, et begrep som forklarer hvordan mediene tolker hendelser i gitte mønstre, slik at vi kan sette dem inn i større sammenhenger og gi dem mening. De politiske kommentatorene er den journalistgruppen som i størst grad kan sies å opptre som politiske aktører, sett i lys av hvordan de med legitimitet tolker og analyserer virkeligheten (Allern 2001: 63). I denne oppgaven vil jeg derfor konsentrere meg om deres fremstilling av 'Valla-saken'.

De politiske skandalene er blitt et fremtredende trekk ved våre moderne samfunn på grunn av medienes nye politiske posisjon og sterke maktstilling, og sosiologen John B. Thompsons (2000) teori om medierte politiske skandaler er sentral i denne sammenheng. 'Valla-saken' inneholdt de fleste ingrediensene i en større politisk skandale (Midtbø 2007: 138). Først og fremst tilhørte Vallas angivelige overtramp den klassiske skandalekategorien liv og lære; arbeidstagerorganisasjonen LO, med dens leder i spissen, hadde ikke ivaretatt sitt arbeidsgiveransvar. Dernest utviklet saken seg stadig; nye aktører uttalte seg, Vallas og LOs strategi for å håndtere saken førte til nye konfrontasjoner og konflikten ble utvidet til å omfatte samarbeidet mellom LO og Arbeiderpartiet (Ap). 'Valla-saken' berørte og fikk konsekvenser for en betydelig andel politiske aktører i Norge. Det hersket også stor uenighet mellom aktørene om hva som var sakens fakta; de kjempet for å få fram sin versjon av saken, sitt virkelighetsbilde. I sum ble saken en medieføljetong uten sammenligning i norsk målestokk.

Medienes rolle i formidlingen av politiske skandaler er blitt forsøkt oppsummert i en hypotese som postulerer at medienes dekning av politiske skandaler bidrar til en individualisering og personifisering av skandalenes konflikter (Allern og Pollack 2007a: 22). Hypotesen er basert på studier av to sentrale politiske skandaler i 2006 og 2007, og gjenspeiles også i den foreliggende litteraturen om fenomenet. Denne oppgaven undersøker hvordan medienes politiske kommentatorer opererer i politiske

skandaler, og hvorvidt individualiseringshypotesen kan sies å få støtte i 'Valla-saken'. Problemstillingen lyder som følger:

"På hvilken måte kan avisenes politiske kommentarer i 'Valla-saken' sies å være et uttrykk for en individualiserende tolkningsramme slik denne formuleres i teorien om politiske skandaler?"

Følgende spørsmål presiserer problemstillingen:

- I hvilken grad og på hvilken måte kan de politiske kommentarene sies å bidra til en individualiserende innramming i 'Valla-saken'?*
- Hvilke unntak finnes eventuelt fra denne innrammingen, og hvordan nyanserer de det bildet som dannes?*
- Hvilke aspekter ved saken kan man gå glipp av når innrammingen er individualistisk?*
- Kan de politiske kommentatorenes formidling av 'Valla-saken' lære oss noe om medienes makt i vårt samfunn?*

Formålet med denne oppgaven er å belyse mediemakt i politiske skandaler ved å søke svar på oppgavens problemstilling. Mitt formål med denne oppgaven er *ikke* å avgjøre hvem som hadde rett og hvem som tok feil i 'Valla-saken', hvis det i det hele tatt eksisterer en slik sannhet. Jeg ønsker å peke på premissene bak mediedekningen, og på den måten eksemplifisere den usynlige tankemakten som vår tids medier besitter.

'Valla-saken' benyttes som case for å undersøke hypotesen om at medienes tolkningsrammer i politiske skandaler er individualiserende. Problemstillingen utredes ved å bruke kvalitativ tekstanalyse på politiske kommentarer. Oppgaven er avgrenset ved at undersøkelsen kun omfatter tekster av politiske kommentatorer i avisene Aftenposten, Dagbladet, Dagsavisen og VG. Videre er saken delt inn i fire perioder for å understreke deres betydning i det politiske skandaleforløpet, og for å begrense dataomfanget.

Kapittel 1.2 er et bakgrunnskapittel hvor jeg presenterer hendelsesforløpet i 'Valla-saken'. Kapittel 2 gjør rede for de teoretiske perspektivene som er brukt som utgangspunkt for oppgaven. Her vil jeg utdype og presisere problemstillingen. I kapittel 3 beskrives oppgavens forskningsdesign og hvordan problemstillingen er operasjonalisert. Kapittel 4 analyserer tolkningsrammene i de politiske kommentarene og diskuterer individualiserende trekk ved disse. I kapittel 5 oppsummerer jeg hovedfunnene og drøfter resultatene fra analysen i forhold til individualiseringshypotesen. Kapittel 6 er en oppsummerende konklusjon av oppgaven.

1.2 Presentasjon av hendelsesforløpet

Den 9. januar 2007 melder internasjonal sekretær i LO, Ingunn Yssen, via sin advokat at hun ønsker å fratre sin stilling i organisasjonen. Dagen etter mottar LO et oppsigelsesbrev, et brev som også VG har mottatt. I brevet hevder Yssen at hun er blitt utsatt for mobbing og trakassering av LO-leder Gerd-Liv Valla. Utdrag fra oppsigelsesbrevet og et intervju med Yssen trykkes i VG den 11. januar med overskriften "*Jeg ble ydmyket, trakassert og utskjelt av Valla*" (2007a). I avisens nettutgave får leserne tilgang til Yssens oppsigelsesbrev i sin helhet (Yssen, 2007).

Samme dag holder LO en pressekonferanse i Folkets Hus, hvor Valla tilbakeviser påstandene fra Yssen og hevder at "*det som sies ikke har rot i virkeligheten*" (VGTV 2007a). Det er på denne pressekonferansen at Valla uttaler de etter hvert så kjente ordene "*Jeg vil ikke ha et image som pusekatt*", når hun forklarer hvordan hun som LO-leder må kjempe for å oppnå gode resultater (VG, 11.01.2007b).

Den 12. januar offentliggjør LO et lengre notat hvor Valla redegjør for hvordan Yssen har utført sitt arbeide på en lite tilfredsstillende måte. Notatet tar utgangspunkt i et skriv fra Valla til LOs advokat Håkon Bleken, datert 12. desember 2006.

Fremstillingen er detaljert og refererer til en rekke spesifikke situasjoner og samtaler. De fleste medier refererer utdrag fra notatet, og på flere nettsteder kan man etter hvert

lese den fullstendige versjonen (Valla, 2007a). Samme kveld opptrer Valla på NRKs underholdningsprogram "Først og sist" (NRK 1 2007a). Hun fastholder at hun ikke har mobbet Ingunn Yssen.

Den 17. januar går høyesterettsadvokat Berit Reiss-Andersen ut i media og forteller hvordan hun oppfattet Gerd-Liv Vallas lederstil da de jobbet sammen i Vallas tid som justisminister, og da Reiss-Andersen søkte om avskjed på grunn av samarbeidsproblemer med Valla.² Under overskriften "*Jeg ble truet av Valla*" bekrefter Reiss-Andersen det bildet som Yssen gir av Valla i sitt oppsigelsesbrev (VG, 17.01.2007a). Reiss-Andersen blir oppfattet som en meget troverdig kilde, blant annet på bakgrunn av sin stilling og som følge av at hun fremstår som tillitsvekkende i et intervju hos Fredrik Skavlands "Først og sist" den 19. januar (NRK 1 2007b). Hun får også støtte fra tidligere statssekretær Øystein Mæland og tidligere justisminister Anne Holt (VG, 17.01.2007b); som begge bekrefter hennes beskrivelse av arbeidsforholdene i justisdepartementet da Valla var justisminister. Man kan spørre seg om saken hadde fortsatt å utvikle seg som den gjorde dersom Reiss-Andersen ikke hadde gått ut og gitt støtte til Yssens versjon. På dette tidspunktet i skandaleforløpet begynte det å feste seg en oppfatning om at Valla og LO håndterte saken dårlig, men i konflikten mellom Valla og Yssen var det fremdeles ord mot ord. Med Reiss-Andersens støtteerklæring, og det at den fikk følge av andre aktører, blir Yssens versjon betydelig styrket. På dette tidspunktet har saken fått betydelig oppmerksomhet i mediene, og den dominerer i stor grad nyhetsbildet.

Den 19. januar trykker Dagsavisen en skriftlig erklæring fra Valla hvor hun ber om unnskyldning, både overfor Yssen og andre medarbeidere (Dagsavisen, 2007). Hun gir også uttrykk for at konflikten kunne vært håndtert annerledes da den kom opp i media. Valla kommenterer ikke de siste dagenes anklager fra de politiske medarbeiderne i tiden som justisminister. Det gjør hun derimot senere samme dag, når

² Valla ble utnevnt til justisminister i april 1997. Vallas tid som justisminister varte fram til Jagland-regjeringen tapte valget samme år. Reiss-Andersen jobbet som statssekretær i justisdepartementet, men sluttet etter to måneder under Vallas ledelse.

hun holder sin andre pressekonferanse i Folkets Hus. Valla tar opp kritikken fra Reiss-Andersen, og hevder å sitte på bevis som kan imøtegå påstandene om at hun har løyet overfor sine ansatte og statsministerens kontor.³ I tillegg gjentar hun en del av punktene fra den skriftlige erklæringen (VGTV 2007b). Valla blir i etterkant kritisert for at hun ikke kommer med en uforbeholden unnskyldning til Yssen, og i større grad innrømmer at hun har gjort noe feil (VG, 19.01.2007).

Den 22. januar trues Valla på livet i et brev som er sendt til hennes private adresse, til LO og til flere av landets medier (VG, 22.01.2007a). Truslene tas alvorlig av politiet, og Valla får politibeskyttelse. Den 14. februar sykemeldes hun.

I hele denne perioden diskuteres det om Gerd-Liv Valla bør innstilles som leder av Aps valgkomité, og om hun bør stille som kandidat til sentralstyret ved Aps landsmøte i april. Med noen få unntak, har LO-lederen tradisjonelt sett alltid innehatt disse vervene. Ap-politikere uttaler seg til mediene og fraråder at Valla innstilles (VG, 18.01.2007). Flere aktører og kommentatorer mener at Vallas kobling til Ap kan få negativt utfall for partiet ved høstens kommunevalg. Den 29. januar vrakes Valla som leder av valgkomiteen, og når hun trekker seg som LO-leder den 9. mars er hun ikke lenger aktuell som kandidat til sentralstyret.

Den 18. januar ber Arbeidstilsynet LO om en orientering om hvordan organisasjonen ivaretar arbeidsmiljøet for sine medarbeidere. Henvendelsen er en direkte følge av den siste ukens medieoppslag. Etter en gjennomgang av LOs tilbakemelding, gir Arbeidstilsynet beskjed om at de vil granske organisasjonen. Den endelige rapporten foreligger den 14. juni, og tilsynet resulterer i fire omfattende varsler om pålegg til LO sentralt (Arbeidstilsynet 2007). Påleggene dreier seg om organisatoriske grep som LO må ta for å tillegge arbeidsgiver en større del av ansvaret for arbeidsmiljøet, samt

³ Valla ba Reiss-Andersen om å bli værende i sin stilling lenger enn avtalt, med beskjed om at dette var et ønske fra statsministerens kontor (SMK). Ingen fra SMK kunne derimot bekrefte at de hadde blitt informert av Valla om at Reiss-Andersen ønsket å frate sin stilling. Valla hevder på pressekonferansen å ha et dokument som viser det motsatte.

grep som sikrer en oppgradering av verneombud og arbeidsmiljøutvalg. Den 9. juli godtar LO kravene fra tilsynet.

LO-sekretariatet vedtar en uavhengig granskning av konflikten mellom Valla og Yssen den 22. januar. LO-sekretariatet uttrykker samtidig ”full tillit” til Valla (VG, 22.01.2007b). Den 29. januar får advokat Jan Fougner ansvaret for å lede utvalget, sammen med førstelagmann i Borgarting lagmannsrett Nils Erik Lie og advokat og professor dr. juris Kristin Normann. LO spesifiserer ikke utvalgets mandat utover det følgende: ”Gjennomgangen skal søke å belyse alle sider av saken, og det skal gis tilgang til all relevant dokumentasjon i saken. Gjennomgangen skal foreligge så raskt som mulig” (29.01.2007). Utvalget velger selv å begrense sitt mandat til å foreta en rettslig vurdering av hvorvidt det foreligger brudd på arbeidsmiljøloven i forbindelse med Ingunn Yssens arbeidsforhold i LO (Fougner m.fl. 2007: 16). De søker å legge gjennomgangen så nær opp til en domstolsprosess som mulig, og baserer blant annet sin granskning på muntlige høringer med partene og/eller deres advokater til stede, en intervjuundersøkelse, bistand fra sakkyndige (katastrofepsykiater og psykoanalytiker Lars Weisæth og spesialist i psykiatri Odd H. Hellesøy) og en anonym kontakttelefon til utvalget (ibid: 16).

I perioden hvor utvalget arbeider med sin rapport, lekker det stadig detaljert informasjon til pressen, spesielt fra vitneforklaringene i de muntlige høringene. VG kan videreformidle store deler av vitneforklaringene til LO-sekretærene Ellen Stensrud og Rita Lekang (24.02.2007), og den 8. mars lyder VGs forside: ”Aps partisekretær støttet Yssen” med undertittelen ”Valla angrep Kolberg foran LO-granskerne” (08.03.2007). På bakgrunn av den informasjonen som kommer fram i mediene underveis i granskningen, får publikum tidlig inntrykk av hvilke konklusjoner man kan forvente at utvalget vil trekke. Når rapporten offentliggjøres fredag den 9. mars, omtales den av flere medier som knusende for Valla. Litt før klokken 14, før verken sekretariatet, utvalget eller Ingunn Yssen har rukket å uttale seg offentlig om rapporten, starter Valla sin redegjørelse for et samlet pressekorps i

Folkets Hus. Hun trekker seg som LO-leder. Sekretariatet vedtar samme dag å ikke behandle rapporten, men ta den til orientering.

I sin avskjedstale, og i tiden etter avgangen retter Valla sterk kritikk mot granskningsutvalget, og direkte og gjennom sin advokat Harald Stabell deltar hun i den offentlige debatten som oppstår rundt uavhengige granskningsutvalg og deres ivaretagelse av aktørenes rettssikkerhet. Valla har også et sterkt ønske om å få fram sin versjon av konflikten, da hun opplever at mediene og granskningsutvalget i for stor grad har lagt vekt på Yssens tolkning. Vallas og LOs tidligere advokat Håkon Bleken offentliggjør 19. april et forsvarsdokument som en kritikk til de sakkyndiges rapport (Dagsavisen, 19.04.2007). Dette ønsker ikke LOs sekretariat å ta stilling til, da de anser saken som ferdig behandlet (VG, 23.04.2007). Flere aktører kritiserer denne avgjørelsen, spesielt etter at utvalgets rapport lekker ut i offentligheten og kan lastes ned fra internett. Stabell starter prosessen med å få fornyet innsyn i dokumentene som ligger til grunn for utvalgets rapport.

Gjennom hele tidsrommet hvor saken utspiller seg, går de fleste røstene i Ingunn Yssens favør. Jeg vil nevne tre unntak som på hver sin måte forsøkte å bidra til en nyansering av medienes tolkningsramme: kultur- og kirkeminister Trond Giske, professor i journalistikk Sigurd Allern og tidligere statssekretær Torolv Groseth. Giske gikk tidlig ut med sin støtte til Valla. Han uttalte til NRK den 15. januar at han *"(...) ikke hadde noen grunn til å kritisere hvordan Valla har håndtert denne saken"* (NRK Nyheter 15.01.2007). Giske fortsatte med å rose Valla for å ha bidratt som *"fødselshjelper for den rødgrønne regjeringen"* (Dagbladet, 03.04.2007). I en periode da Ap-ledelsen generelt var sparsom med uttalelser om konflikten mellom Valla og Yssen, og forholdt seg til den som en intern personalsak i LO, var Giske et viktig unntak. Professor i journalistikk ved Universitetet i Oslo, Sigurd Allern, skriver i Klassekampen den 20. januar at personalsaken i LO har utviklet seg til å bli et skalkeskjul for maktkampen mellom høyre- og venstresiden i arbeiderbevegelsen (2007). Konflikten mellom Valla og Yssen blir således et symbol på denne maktkampen. Allern går så langt som å kalle medienes dekning en hekseprosess og

ble mye sitert på følgende utsagn: *"I den pågående hekseprosessen mot Valla og LO lar kritikkkløse medier ulike politiske aktører pleie sine politiske særinteresser innenfor den samme rammen"*. Videre anmeldte Allern og fire andre medieforskere VG til Pressens faglige utvalg (PFU) for brudd på Vær varsom plakatens regel om sammenheng mellom tekst og tittel (E24, 29.03.2007).⁴ Allern holdt hovedforedraget på SKUP-konferansen (Stiftelsen for kritisk og undersøkende presse) i mars, hvor han presenterte en analyse av pressedekningen i 'Valla-saken'. På Fritt Ords konferanse i mai diskuterte han medieskandaler, granskning og lekkasjer i et rettssikkerhetsperspektiv. I begge tilfeller tok han til orde for at Gerd-Liv Valla var blitt utsatt for et voldsomt og unyansert mediejang. Torolv Groseth var statssekretær i Vallas tid som justisminister, og startet i stillingen etter at Reiss-Andersen og Mæland fratro sine stillinger på grunn av samarbeidsproblemer med Valla. I en uttalelse til Adresseavisen den 24. januar skryter han av Vallas lederstil, og tegner et positivt bilde av LO-lederen (2007). Uttalelsen ble i flere medier trykket som en notis, og Dagbladet valgte å ikke trykke saken i det hele tatt (VG, 29.03.2007).

⁴ Klagen dreide seg om VGs oppslag den 11. januar 2007. På førstesiden kunne man lese "- Jeg ble mobbet av Valla fordi jeg ble gravid". Dette sitatet blir ikke gjengitt eller kommentert i selve artikkelen inne i avisen, og klagerne mente at det således ikke var dekning for påstanden på førstesiden. PFU ga ikke medhold til klagerne, hovedsakelig begrunnet med at Yssen selv hadde godkjent artikkelen før den kom på trykk (22.05.2007).

KAPITTEL 2: MAKT OG MEDIER I POLITISKE SKANDALER

I dette kapitlet vil jeg gjøre rede for den teorien som ligger til grunn for oppgavens problemstilling. Jeg starter med en utgreiing om maktens tre dimensjoner og kommer spesielt inn på maktens tredje dimensjon, tankemakten, og viser hvordan denne fungerer som definisjonsmakt. Deretter følger en diskusjon av medienes politiske posisjon i samfunnet. Jeg argumenterer for at medienes mulighet for opinionspåvirkning i all hovedsak ligger i deres rolle som formidlere, og diskuterer i forlengelsen av dette tolkningsrammer og politiske kommentatorer. Dernezt gjør jeg rede for hva som definerer den politiske skandalen, og viser samtidig hvordan mediene formidler skandaler. Jeg beskriver de sentrale punktene i den hypotesen som oppgaven skal undersøke, individualiseringshypotesen, og presiserer tilslutt oppgavens problemstilling.

2.1 Maktens dimensjoner

På 1950-, 60- og 70-tallet foregikk det blant samfunnsvitere en trinnvis utvikling av maktbegrepet. Denne utvidelsen av begrepsforståelsen refereres ofte til som 'maktens tre ansikter'; beslutningsmakt, dagsordenmakt og tankemakt. Inndelingen kan ses som en ren historisk utvikling, hvor ny forskning stadig ga ny kunnskap og dermed nytt innhold til maktbegrepet. Det kan derimot også argumenteres for at 'maktens tre ansikter' er et uttrykk for tre forskjellige maktbegrep, med hver sin funksjon avhengig av hvilke samfunnsaspekter man studerer. Tilslutt kan det være hensiktsmessig å se inndelingen som tre dimensjoner av det samme maktbegrepet. Dette innebærer en utvidelse av begrepet, hvor de ulike forståelsene bygger på hverandre framfor å stå i opposisjon. Steven Lukes, som i boken *Power* fra 1974 setter fokus på makten over tanken, bruker selv 'dimensjoner' for å forklare utviklingen av maktbegrepet. I oppfølgeren *Power. A radical view. Second edition* (2005: 10) gjentas hovedspørsmålet fra 1974 som utgangspunkt: Hvordan oppnår man at en gruppe

frivillig lar seg dominere? Lukes' argumenterer for at makt som dominerende faktor er på sitt mest effektive når den er minst mulig observerbar. Han definerer tankemakt på følgende måte:

"...the power to prevent people, to whatever degree, from having grievances⁵ by shaping their perceptions, cognitions and preferences in such a way that they accept their role in the existing order of things" (2005: 11).

Lukes utviklet sitt maktbegrep som et svar på tidligere definisjoner og studier av makt. For å tydeligere kunne gjøre rede for hans beskrivelser av tankemakt, vil jeg først gi en kort innføring i maktens to andre ansikter. I boken *Who Governs?* fra 1961 gjør statsviter Robert Dahl en beslutningsstudie av lokalpolitikken i New Haven, Connecticut. Han konkluderer med at *"byens politiske liv er å forstå som en konstant forhandlingssituasjon mellom alternative og alternerende eliter"* (Østerud 2007: 39). Gjennom liknende studier med fokus på beslutningsmakt viste Dahl og flere med ham hvordan ulike minoritetsgrupper hadde mulighet til å påvirke politikken innenfor en pluralistisk maktstruktur. Dahl formulerer beslutningsmakt på følgende måte: *"A har makt over B i den grad han kan få B til å gjøre noe han ellers ikke ville ha gjort"* (i Østerud 2001: 40). Vi ser at definisjonens fokus ligger på atferd i form av beslutninger og handling som et resultat av en interessekonflikt. Dette fremhever også Lukes i sin oppsummering av maktens første dimensjon:

"(...) a focus on behaviour in the making of decisions on issues over which there is an observable conflict of (subjective) interests, seen as express policy preference, revealed by political participation" (2005: 19).

Legg merke til at Lukes presiserer begrepet til å innebære at konflikten er observerbar og at det kun dreier seg om offentlige politiske preferanser som kommer til syne ved politisk deltagelse.

⁵ Det engelske ordet *grievance* skal her forstås som klage, klagemål eller klagepunkt.

Tidlig på 1960-tallet satte Bachrach og Baratz (1962) fokus på makten over ikke-beslutningene, det vil si makten til å bestemme hvilke temaer og spørsmål som holdes utenfor beslutningsprosessen. Dette er fortrinnsvis en makt forbeholdt et samfunns maktelite, og bildet av en pluralistisk maktstruktur ble altså imøtegått. Begrepet dagsordenmakt fikk fotfeste og oppsummeres på følgende måte av Lukes:

“the two-dimensional view of power involves a qualified critique of the behavioural focus of the first view (...) and it allows for consideration of the ways in which decisions are prevented from being taken on potential issues over which there is an observable conflict of (subjective) interests, seen as embodied in express policy preferences and sub-political grievances” (2005: 24-25).

Her ser vi at Lukes trekker fram at de sakene interessekonflikten står om kan være potensielle, altså at de ennå ikke har kommet til uttrykk. I tillegg kan de tilkjennegis både gjennom uttrykte preferanser i offentlig politikk, som hos beslutningsmakten, og gjennom politiske klager som oppstår utenfor offentlige institusjoner. Begge de to første maktdimensjonene mener at konflikten må være observerbar.

Etter denne korte gjennomgangen av beslutningsmakt og dagsordensmakt, vender vi tilbake til maktens tredje ansikt: tankemakten. Det er enkelte trekk ved Lukes’ definisjon som krever en utdypning. I sin utgreiing av maktens tredje dimensjon, tankemakten, tar Lukes et oppgjør med de to foregående dimensjonenes atferdsteoretiske utgangspunkt. Sentralt står kritikken mot behaviorismens ensidige fokus på atferd i offentlige politiske institusjoner, regelverk og formelle organisasjoner (Bryder 2007: 20). I et moderne samfunn spiller blant annet private og offentlige institusjoner, kommersielle aktører og mediene viktige roller når beslutninger skal tas. Videre hevder Lukes at en interessekonflikt kan være like reell selv om den ikke er observerbar. I en konflikt som står om opinionens tanker kan makten utøves både skjult, indirekte og implisitt. Her melder det seg et par spørsmål: hvordan kan man konkretisere og studere det som ikke er observerbart? Og hvorfor er det viktig å studere det?

I samfunn hvor makt i form av tvang ikke lenger kan legitimeres, blir det avgjørende å kontrollere makten over tanken (Petersson 2007: 160). I den svenske maktutredningen ble politisk opinionsdanning analysert som en kamp mellom virkelighetsbeskrivelser, og man hevdet at veien til innflytelse i dagens samfunn går gjennom påvirkning av borgernes tankeverden (Petersson og Carlberg 1996). I teorier om påvirkning er det dokumentert at den mest effektive måten å endre folks handlinger på, er å først påvirke deres holdninger (O'Keefe 2002). I moderne samfunn er det mange sterke interesser som forsøker å påvirke borgernes virkelighetsoppfatninger og meninger om politiske spørsmål. Politiske partier og politikere er selvsagte og synlige aktører. Deres agenda kan riktignok tidvis være skjult, men det hersker liten tvil om at de forsøker å påvirke våre holdninger. Og er de riktig dyktige, overbeviser de oss om å gjøre holdning til handling og stemme deres parti. Andre aktørers påvirkning er mer subtil og indirekte, og denne formen for tankemakt kan være vanskelig å få øye på (Østerud 2001: 40ff). Mediene er en slik aktør. Gjennom enorme mengder tv-bilder, trykket tekst, eksponeringer på internett og lydklipp spiller de en betydelig rolle i enhver borgers hverdagsliv. I 2007 brukte vi i gjennomsnitt 29 minutter daglig på aviser, 2 timer og 32 minutter til tv-titting, radio la beslag på 1 time og 20 minutter og litt i overkant av 1 time gikk med til internett (Norsk mediebarometer 2007: 12). Medienes potensielle påvirkningskraft er med andre ord stor.

Et viktig aspekt ved utøvelsen av tankemakt, er avsenderens mulighet til å definere. Den som har makt til å definere et problem legger premissene for hvilke mulige løsninger som finnes, og kan dermed påvirke beslutninger. Definisjonsmakt gir mulighet til å fremme bestemte virkelighetsbilder og til å sette dagsorden. Det er makt til å bestemme hva vi skal snakke om, og hvordan vi skal snakke om det. Fredrik Engelstad (2005: 42) skriver at definisjonsmakten både kan ha en eksplisitt og en implisitt form. Den eksplisitte finner vi i regler og klare koder, mens det er den implisitte definisjonsmakten som kjennetegner mediene. Vinkling, kildevalg og retorikk er noen av metodene mediene kan bruke for å definere en nyhetssak.

Her er det på sin plass å stille spørsmålet om tankemakt er intendert påvirkning. Er det medienes hensikt å påvirke sitt publikum i den ene eller andre retningen? Svaret på spørsmålet er ikke entydig, og jeg vil utdype dette nærmere i kapittel 2.4 om politiske kommentatorer. I følge resultater fra Kjersti Thorbjørnsruds (2001: 128ff) studie av Jagland-saken, ønsker journalistene selv å sette dagsorden, og de hevder at de gjør det på bakgrunn av nyhetskriteriene. I sin diskusjon av journalister som politiske aktører, hevder Allern (2001: 306) at journalistene selv protesterer mot denne karakteristikken. Han konkluderer med å kalle politiske journalister og kommentatorer for *medieaktører* og begrunner dette med at deres utøvelse av makt er politisk, selv om deres intensjon for nyhetsjakten kan være rent journalistisk (ibid: 309).

2.2 Medienes politiske posisjon

Bjørklund (1991) gjorde tidlig på 90-tallet en analyse av valgkamper i Norge, og viste hvordan medienes rolle i politikken hadde endret seg over tid. Da de politiske partiene ble dannet rundt 1883-1884 knyttet de seg raskt til avisene, og mediene ble dermed en kanal for partiene og deres politikere. Slik nådde de ut til sine velgere. Denne forbindelsen skulle vise seg å holde langt ut i det neste århundret, og de tidligste tegnene til et skille mellom aviser og partier så man først på 1960-tallet. Mediene løsrev seg, og ble i større grad en arena som stilte seg til disposisjon for ulike politiske aktører. Etter hvert utviklet det seg en institusjonalisering av mediene, hvor kommersielle interesser og ønsket om et stort publikum gjorde mediene til en mer uavhengig og initierende aktør. I Norge så man denne utviklingen tydeligst i etterkant av EF-valget i 1972 (Waldahl 2007: 191).

Basert på studier av det amerikanske systemet hevder også Timothy E. Cook (2005) at dagens medier utgjør en selvstendig, politisk institusjon. Påstanden tar utgangspunkt i en nyinstitusjonell forståelse av institusjoner, hvor institusjoner er "*regler og normer eller sett av regler og normer som aktørene har interaksjon med*" (Christiansen 2007:

106). Cook (2005: 63ff) knytter mediene opp til institusjonsbegrepet på tre måter. For det første har mediene felles sosiale handlingsmønstre som går på tvers av de enkelte mediebedriftene og –organisasjonene. Dette dreier seg om praksiser og normer for hvordan mediene organiserer seg og utøver sitt virke. For det andre deler mediene et historisk fellesskap, og eksempler på dette er pressens etiske rammeverk og etableringen av journalistutdanninger (Allern 2001: 42). Tilslutt eksisterer det klare forventninger til mediene om hvilke oppgaver de har i samfunnet. Som borgere forventer vi blant annet at mediene skal være vaktbikkje overfor myndighetene, at de skal opplyse og informere oss, og at de skal være pådrivere i samfunnsdebatten. Mediene kan altså anses som en selvstendig institusjon. Hva så med det politiske aspektet? Cook hevder at mediene som institusjon må oppfattes som en politisk aktør på linje med den amerikanske presidenten og etablerte politiske organisasjoner. Han mener at det beste beviset på dette er den økende oppmerksomheten andre politiske aktører gir mediene, og hvordan de innlemmer mediekontakt som en naturlig del av sin egen institusjon (Cook 2005: 165). Sigurd Allern utvikler med bakgrunn i det institusjonelle perspektivet en påstand om at mediene jakter på nyheter i flokk, de er ”*Flokkdyr på Løvebakken*” (2001). Han følger Cook når han utleder at også journalistene, og ikke bare medieinstitusjonen, er politiske aktører.

Det institusjonelle perspektivet på mediene står sterkt, både nasjonalt og internasjonalt, men Cook tar selv ett forbehold for påstanden om at mediene kan defineres som en institusjon; den forutsetter at mediene kan defineres som én homogen gruppe (2005: 191). En slik definisjon som ser mediene under ett, kritiseres av blant andre medieforsker Tore Slaatta (2005: 81). Han mener at et slikt generelt begrep dekker et for vidt spekter av medier og journalistiske praksisformer, og kritiserer hele det institusjonelle perspektivet på mediene. Slaatta argumenterer for at elementer som digital medieutvikling, usikkerhet i mediebransjen og ikke-nyhetsbaserte medier er med på å gjøre det institusjonelle perspektivet problematisk (ibid: 83ff). Institusjonsbegrepet er altså mye anvendt innenfor denne teorien, noe jeg vil utdype i kapittel 2.3 om politiske skandaler. Empiriske undersøkelser (blant andre Thompson 2000, Allern 2001 og Midtbø 2007) viser hvordan mediene følger

bestemte skandaleforløp, anlegger den samme dramaturgien og følger hverandre i flokk. I tillegg mener jeg at de tekstene jeg analyserer er sentrale i mediernes formidling av 'Valla-saken', og at de dermed kan brukes for å si noe generelt om mediemakt i politiske skandaler. Jeg ser det derfor som hensiktsmessig at denne oppgaven anlegger et institusjonelt perspektiv på mediene.

2.3 Medienes tolkningsrammer

I denne oppgaven er det min påstand at mediene utøver sin definisjonsmakt mest effektivt gjennom bruken av tolkningsrammer. Innen medievitenskapelig teori er tolkningsrammer et sentralt begrep. Selv om definisjonene varierer noe, brukes begrepet stort sett for å forklare hvordan mediene bevisst eller ubevisst rammer inn de sakene som presenteres for publikum. Ved at mediene tolker nyheter for oss i gitte mønstre, kan vi se hendelser i en sammenheng og gi dem mening. Disse mønstrene ligger ikke fast, men kan utfordres og endres over tid (Allern 2001: 56). Det er med andre ord rom for at tolkningsrammene kan variere over tid. Robert Entman skrev i 1993 en artikkel hvor han samler fleres års forskning om tolkningsrammer, og artikkelen er blitt en klassiker innen feltet. Entman (1993: 52) definerer tolkningsrammer slik:

"To frame is to select some aspects of a perceived reality and make them more salient in a communicating text, in such a way as to promote a particular problem definition, causal interpretation, moral evaluation, and/or treatment recommendation for the item described".

Når en avsender anlegger en tolkningsramme på en tekst, vil han altså legge vekt på enkelte aspekter ved virkeligheten for å fremheve en eller flere elementer. For det første vil avsenderen presentere sin forståelse av sakens kjerne gjennom en problemdefinisjon. I en slik presentasjon ligger det en oppfatning av hvilke handlinger som har ledet fram til problemet, og hvilke fordeler og ulemper som følger med disse handlingene. For det andre identifiserer en tolkningsramme hvilke krefter

som forårsaker problemet, og disse kreftene kalles for årsaksrepresentanter⁶. Videre fremsettes det en moralsk vurdering av årsaksrepresentantene. Tilslutt kan avsenderen gjennom sin tolkningsramme tilby løsninger på det definerte problemet og forutsi sannsynlige konsekvenser av disse. En tekst kan inneholde ett, flere eller alle disse elementene (ibid: 52).

Tolkningsrammer er å finne i alle tekster hvor avsenderen ønsker å kommunisere noe til mottakeren. I denne oppgaven er det relevant å se tolkningsrammer i forbindelse med hvordan mediene formidler nyhetssaker. Den amerikanske statsviteren Shanto Iyengar (1991) skiller mellom episodiske og tematiske nyhetsrammer. En episodisk nyhetsramme vektlegger enkelthendelser og egenskaper knyttet til bestemte personer og spesifikke saker, og offentlige spørsmål behandles gjennom konkrete begivenheter. En tematisk nyhetsramme derimot, fokuserer på en generell og sammenhengende forståelse ved å sette saker inn i en mer abstrakt og allmenn kontekst (Aardal m.fl. 2004: 21). Slike tolkningsrammer blir mest brukt i bakgrunnsartikler, større intervjuer og analyser. Parallelt med utviklingen av nettmedier og stadig synkende salgstall for papiravisene, har det i Norge foregått en satsning på ukentlige magasiner som vedlegg for de store avisene. Dagbladet var først ute med *Magasinet* i 1999. Siden har VG fulgt opp med *VG Helg* (i 2005), Aftenposten med *A-magasinet* (relansert i 2005) og Dagens Næringsliv med *D2* (i 2007). I disse magasinene har det i større grad enn i dagsavisene vært rom for å ta i bruk tematiske nyhetsrammer.

Amerikansk forskning viser at fjernsynsnyheter i økende grad anlegger en episodisk nyhetsramme, mens det finnes lite systematisk kunnskap om norske nyheter i denne sammenheng (Aardal m.fl. 2004: 21). Det er likevel grunn til å tro at også norske medier generelt sett følger denne utviklingen, noe Waldahl (2007: 206) blant annet konkluderer med: *"medienes fristilte rolle dreier politikken innhold fra det langsiktige og prinsipielle til det dagsaktuelle og konkrete"*. Medieprofessor Anders

⁶ Oversatt til norsk fra Entmans engelske uttrykk *causal agent*.

Johansen (2002) argumenterer i boken *Talerens troverdighet* for at det i journalistikken har skjedd et skifte av fokus fra politiske saker og argumenter til politikere som personer. Han viser at mediene, med fjernsynet i spissen, velger en personorientert vinkling i sin politiske journalistikk. Eide (2001: 25) mener at Dagbladet og VG er de to ledende eksponentene for en slik populærjournalistikk på det norske avismarkedet. En episodisk nyhetsramme passer godt sammen med medienes tradisjonelle krav til gode nyheter: vesentlighet, identifikasjon, sensasjon, aktualitet og konflikt. En medieaktør i dagens marked lever av salgstall og seertall, og en sak som oppfyller flere av nyhetskriteriene vil ha større sjanse for å få oppmerksomhet fra publikum. Petersson (2004: 4) beskriver denne medieteknikken som en blandet velsignelse, og et slags dilemma for opinionsdannelsen. På den ene siden økes tilgjengeligheten og publikums forståelse ved bruk av episodiske nyhetsrammer. På den andre siden kan det innvendes er det fare for at informasjonen blir utilstrekkelig og vridd.

Tolkningsrammene dreier seg ikke bare om medienes handlinger, men også om den effekten som oppnås hos publikum, det vil si deres reaksjoner og tolkning (Aardal m.fl. 2004: 22). Det er flere som har påpekt at medienes valg av tolkningsrammer er av stor viktighet for publikums oppfatning av en sak, og for hvilken betydning den får i samfunnet (for eksempel Waldahl 2007, Pan og Kosicki 2001, Scheufele 1999). I sin definisjon av tolkningsrammer diskuterer Entman (1993: 53) hvordan tolkningsrammer virker på mottakeren gjennom begrepene *salience* [fremtredenhet] og *schemata* [skjema]. Førstnevnte refererer til hvordan avsender gjør deler av informasjonen mer synlig, meningsfull eller minneverdig. Hva som oppleves som fremtredende vil derimot variere fra mottaker til mottaker, da hver enkelt av oss kategoriserer den informasjonen vi mottar i ulike klaser av ideer, eller skjemaer. En opplysning som oppfattes som spesielt meningsfull av én mottaker, vil kanskje ikke appellere til en annen. Slike referanserammer vil også variere mellom ulike kulturer og mellom sosiale lag.

2.4 Medienes politiske kommentatorer

«Norsk politisk journalistikk er syk. (...) Symptomene er flokkmentalitet, skandalerytteri og kommentatorveldet. Resultatet er at det politiske ordskiftet fordummes, og politikkens kraft svekkes. (...) Det begynner å haste med å finne en kur» (Lysbakken og Røe Isaksen 2008: 9).

I tabloide ordelag oppsummerte politikerne Audun Lysbakken fra Sosialistisk venstreparti og Torbjørn Røe Isaksen fra Høyre den politiske journalistikkens stilling i norsk samfunnsliv. Anledningen var en artikkel i Samtiden med overskriften *Kommentariatets diktatur*. Protestene lot ikke vente på seg, og kommentatorer fra tv, avis og radio deltok i debattene de påfølgende dagene. Dagsavisens politiske kommentator Arne Strand (2008) kalte det hele for ”*gammelt oppgulp*” og beskrev videre hvordan han oppfatter sin rolle: ”*Kommentarens jobb er å analysere, forklare og konkludere*”.

Politiske kommentatorer er de medieaktørene som tydeligst og mest aktivt tar i bruk tolkningsrammer og utøver definisjonsmakt (Allern 2001: 63). I dagens informasjonssamfunn trenger vi noen som kan sortere inntrykk, tolke resultater og presentere løsninger. Kommentatorene setter nyheter inn i en helhetlig kontekst og gir dem mening. Ved å bli betraktet som legitime politiske stemmer, med rett til å tolke og presentere virkeligheten slik de ser den, fungerer de som opinionsledere (Allern og Pollack 2007a: 6). I intervjuer med Allern (2001: 289ff) gir flere sentrale stortingspolitikere uttrykk for et slikt syn. I Maktutredningen fra 1982 oppsummeres pressens oppgaver i fire punkter, og det andre punktet lyder: ”*Kommentarfunksjonen. Fra sitt ideologiske ståsted skal massemediene kommentere og analysere samfunnsforholdene*” (Brurås 2006: 30). I Vær Varsom plakaten, punkt 1.2 står det: ”*Pressen ivaretar viktige oppgaver som informasjon, debatt og samfunnskritikk. Pressen har et spesielt ansvar for at ulike syn kommer til uttrykk*” (Norsk Presseforbund 2008). Både politikere, samfunnet generelt og mediene tar altså til orde for et syn på de politiske kommentatorene som legitime stemmer i samfunnsdebatten.

Denne oppgaven konsentrerer seg om *avisenes* politiske kommentatorer. I en undersøkelse utført av PR-byrået 20/20 Communications i september 2008 ble norske politikere, statssekretærer og politiske rådgivere spurt om hvilke journalister de lytter til og hvilke de mener har størst innflytelse på den politiske debatten. Riktignok er det NRKs Magnus Takvam som oftest trekkes fram av politikerne, men listen domineres ellers av kommentatorer fra avisene: Harald Stanghelle fra Aftenposten, Stein Aabø og Marie Simonsen fra Dagbladet, Kjetil B. Alstadheim fra Dagens Næringsliv og Arne Strand fra Dagsavisen. Olav Versto fra VG kommer et stykke ned på listen, og VGs journalister nevnes i liten grad av politikerne. Dette til tross for at VG er Norges største avis, og at meninger som publiseres der burde være interessante for politikerne i og med at de potensielt kan nå ut til mange lesere.

En politisk kommentar er en signert analyse av aktuelle personer og hendelser i det politiske feltet. Den er et uttrykk for journalistens egne meninger, i motsetning til nyhetsartikler som etterstreber objektivitet og ledere som gir uttrykk for avisens offisielle meninger. Den politiske kommentaren gir poengterte tolkninger av personer og hendelser, satt på spissen, og ofte med temperament og innlevelse. Ikke sjelden tar kommentatorene i bruk skjønnlitterære grep som metaforbruk, nærhet og identifikasjon. De politiske kommentarene skrives som oftest av kommentatorer i avisens politiske redaksjon eller av politiske redaktører. Dersom saken er allmenngyldig nok, hender det også at politiske journalister eller journalister fra rene nyhetsavdelinger skriver politiske kommentarer, da gjerne med en litt annen vinkling. Interessant er det også hvem de politiske kommentarene appellerer til. Hvem leser dem? Hvem har de betydning for? Politikerne har nok i stor grad rett når de hevder at ”vanlige folk” ikke leser politiske kommentarer (Allern 2001: 289). De politiske kommentatorene skriver først og fremst for, og har innflytelse på andre opinionsledere, politiske miljøer og politisk interesserte. Kommentatorene kan gjennom sine tekster også ha innflytelse på den politiske stemningen i avisredaksjonene. Selv om deres nedslagsfelt med andre ord kan sies å være snevert, er det i aller høyeste grad en *mektig* gruppe de påvirker.

2.5 Teorien om politiske skandaler

Forskningen på skandaler er tverrfaglig og anlegger ulike perspektiver på hva slags hendelser skandalene er og hvordan de behandles. I boken *The Politics of Scandal – Power and Process in Liberal Democracies* fra 1988 settes studiet av politiske skandaler i et komparativt perspektiv og skandalene brukes som innfallsvinkel til det enkelte lands politiske system (Markovits og Silverstein). Bokens hovedpåstand er at skandaler naturlig oppstår i liberale demokratier, og at de er en nødvendig konsekvens av denne styringsformen (ibid: 5). De begrunner påstanden med at man i liberale demokratier finner et tydelig skille mellom privat og offentlig sfære, og at skandaler representerer et overtramp hvor personlige mål har kommet i konflikt med profesjonelle prosedyrer. Politiske skandaler gir dermed samfunnet en mulighet til å bekrefte sin sosiale orden; det vil si de normer og regler som danner stabile mønstre for handling i et samfunn. Markovits og Silverstein (ibid: 10) mener man kan bruke studier av skandaler for å lære hvordan et lands politiske system fungerer. De anlegger et komparativt perspektiv og viser hvordan ulike kulturer og politiske strukturer reagerer når skandalen inntreffer. Sammenligningsgrunnlaget ligger ikke i den enkelte skandales detaljer, men i hvordan de ulike aktørene i et samfunn forholder seg til og behandler sine skandaler.

Det er på 1990- og 2000-tallet kommet flere bokutgivelser, i tillegg til en rekke artikler, hvor fokuset er på skandalen som brudd på samfunnets gjeldende regler for moral (se for eksempel Lull og Hinerman 1997, Thompson 2000 og Midtbø 2007). En sentral sosiologisk begrunnelse for å studere skandaler er at de lærer oss hva som er moralsk akseptert i et samfunn, ved at en skandale er en overskridelse av de gjeldende moralske regler (Thompson 2000, Lull og Hinerman 1997). I boken *Den politiske skandale. Magt og synlighet i mediealderen* (2000) utvikler John B. Thompson en samfunnsteori om politiske skandaler som et mediert fenomen. Der defineres skandalen på følgende måte:

”skandale henviser til handlinger og begivenheder der indebærer særlige former for overtrædelser som andre bliver bekendt med og som er tilstrækkelig alvorlige til at fremkalde en offentlig reaktion”
(Thompson 2000: 25).

Thompson hevder at skandaler historisk sett alltid har funnet sted, men at de er et så fremtredende trekk ved våre moderne samfunn på grunn av medienes nye struktur og sterke maktstilling. Medienes formidlingsmakt er tydeligst når nettopp skandalen skal presenteres for publikum; når historien er oppsiktsvekkende, persongalleriet kjent og saken stadig utvikler seg. Statsviter Tor Midtbø formulerer seg på følgende måte:

”Det er da heller ikke overtrampet i seg selv, men hvordan det oppfattes innenfor en gitt historisk og kulturell kontekst som definerer det skandaløse” (2007: 54). Mediene utøver således sin definisjonsmakt, og ved å studere mediedekningen kan man si noe om medienes rolle i utformingen av den offentlige debatt, og dermed også kaste lys over medienes makt i samfunnet. Skandaler er spesielt kraftfulle når de avslører et misforhold mellom liv og lære (Midtbø 2007: 46). Denne moraliserende formen for journalistikk, hvor det påpekes et sprik mellom hva man forkynner og hvordan man lever, er sentral i teorien om politiske skandaler. Det er når journalister kan påpeke en slik avstand at en konflikt blir spesielt kraftfull, og kan videreutvikles til en dramaturgisk føljetong. En maktperson som er opptatt av å fremstille seg på én måte, men som i realiteten handler annerledes, vil ha store problemer med å forklare seg til en skandalehungrig presse.

De forskjellige bidragsyterne på feltet samler seg om behovet for å se skandalene som mer enn bare uinteressante og kuriøse enkelthendelser (Markovits og Silverstein 1988, Lull og Hinerman 1997, Thompson 2000, Neckel 2005, Midtbø 2007). Flere refererer til sosiologen Émile Durkheim som argumenterte for hvordan tilsynelatende vilkårlige opplysninger kan vise seg å representere generelle mønstre (Neckel 2005: 102 og Midtbø 2007: 13). Skandalene sier noe om hvordan det normale fungerer, ved at de viser oss avvikene. På den måten kan man få innblikk i ellers usynlige deler av politikken dagligliv, og skandalene kan kaste lys over samfunnsvitenskapelige fenomener som makt og legitimitet (Midtbø 2007: 13).

Den *politiske* skandalen skiller seg fra andre typer skandaler ved at den er et ”*brudd på regler og prosedyrer i utøvelsen av politisk makt*” (Midtbø 2007: 25). Thompson snevrer inn definisjonen ytterligere ved å presisere at skandalen må befinne seg innenfor ’det politiske feltet’⁷: ”*en politisk skandale er en skandale der omfatter personer eller handlinger der befinner seg i et politisk felt og har følger for relationerne inden for dette felt*” (Thompson 2000: 106). I denne oppgaven defineres politikk til sosiale forhold som omhandler makt, styre og autoritet, avgrenset til forhold som gjelder samfunnets offentlige mål- og middelvalg (Østerud 2007: 209). ‘Valla-saken’ er en *politisk* skandale fordi den omfatter personer som befinner seg i det politiske feltet, og fordi den også skulle vise seg å få konsekvenser for relasjonene innen dette feltet. Landsorganisasjonen i Norge (LO) er Norges største arbeidstakerorganisasjon, med nærmere 830 000 medlemmer (LO, 2008a). Organisasjonen har sterke bånd til Arbeiderpartiet, blant annet har det vært tradisjon for at LO-lederen leder partiets valgkomité og sitter i partiets sentralstyre. LO forhandler på vegne av sine medlemmer direkte med myndighetene. LO er således en betydelig politisk aktør i det norske samfunnet, og organisasjonens ledere må sies å kunne utøve politisk makt.

Thompson presenterer en rekke fellestrekk ved politiske skandaler (2000: 25ff), og disse punktene får støtte av flere forskere på området (blant annet Midtbø 2007: 15; Lull og Hinerman 1997: 11ff). Politiske skandaler kjennetegnes ved at:

- Skandalen representerer brudd på bestemte normer.
- Skandalen bærer preg av hemmeligholdelse eller fortielse.
- Utenforstående misliker skandalen og føler seg støtt eller såret.
- Skandalen kan skade aktørenes omdømme, og dermed føre til svekket tillit.
- Skandalen fører til offentlig fordømmelse.

⁷ Begrepet ’felt’ stammer opprinnelig fra Pierre Bourdieu, og forklares som relativt uavhengige, strukturerte rom (i billedlig/overført betydning) hvor det eksisterer et verdihierarki. Det som er mest verdsatt representerer en spesifikk kapital innen feltet. Et felt blir politisk når dets aktører innehar politisk kapital og utøver politisk makt (Thompson 2000: 106).

Når man videre ønsker å si noe om hvorvidt den politiske skandalen er mediert, kan man legge til tre kriterier (Lull og Hinerman 1997: 13). For det første utsettes skandalen for en omfattende mediedekning. Den er intens, holder et høyt tempo og dersom den er stor og viktig nok, sprer den seg fort til de fleste andre medier (Midtbø 2007: 58ff). For det andre rammes skandalen inn av en bestemt historie. Dette reflekteres i det jeg tidligere har omtalt som tolkningsrammer, og som i litteraturen om skandaler ofte kalles mediefortellinger (Thompson 2000) eller medieføljetonger (Midtbø 2007). For det tredje inspirerer skandalen til allmenn interesse og diskusjon, den blir et naturlig samtaleemne og et tema som man tar stilling til. Medienes rolle i skandalens forløp kommer tydelig fram når man ser på de fire hovedfasene i en mediert politisk skandale (Thompson 2000: 83ff). I preskandalefasen finner overtrampet sted, men det blir ikke offentlig kjent. Vanligvis vil det undersøkes av politi eller journalister, og det vil versere sladder og rykter. Den politiske skandalen avsløres i forløpets andre fase, og mediene konfronterer de(n) aktuelle aktøren(e) med anklagene, andre involverte aktører uttaler seg og tolkningsrammene for mediernes oppslag blir lagt. Klimakset kommer i den medierte skandalens tredje fase, når historien får sin avslutning, for eksempel i form av en offentlig unnskyldning eller stillingsfratredelse. I den siste hovedfasen diskuteres ettervirkningene av skandalen i media, hvilke konsekvenser den har for ulike aktører og for større strukturer. Noen ganger evaluerer mediene sin egen og andre medieaktørers rolle i skandaleforløpet. Disse fire fasene vil bli brukt for å strukturere analysen i kapittel 4.

2.6 Individualiseringshypotesen

Mange av de politiske skandalene i senere tid har tilsynelatende handlet om *individuelle* politiske aktørers påståtte overtramp⁸. På bakgrunn av dette har Sigurd

⁸ Blant andre: Saera Khan (2008), Manuela Ramin-Osmundsen (2008), Åslaug Haga (2008), Gerd-Liv Valla (2007), Eivind Reiten (2007), Per Ditlev Simonsen (2007), Tore Tønne (2002), Terje Søyviknes (2002).

Allern og Ester Pollack (2007b: 2) formulert en trepunkts hypotese om medienes individualisering av politiske skandaler:

1. *Skandalen handler om, og begrenses til, individuelt ansvar.*
2. *Strukturelle spørsmål behandles ikke.*
3. *Det legges opp til at individuelle ledere ofres.*

En individuell tolkningsramme vil fremheve enkeltmenneskets rolle i skandalen og handle mindre om strukturelle og organisatoriske forhold. Den vil kunne eksemplifisere påstanden om at mediene i økende grad benytter seg av episodiske nyhetsrammer. Når en politisk skandale gis en individualiserende tolkningsramme, befinner formidleren seg i et grenseland. På den ene siden er en politisk skandale ofte personlig i sin natur, og dermed vil fremstillingen naturlig rette seg mot individet. På den andre siden kan man hevde at det finnes en grense for hvilke elementer fra ens personlige rolle som er relevant for den offentlige. Som Hjarvard (1999: 44) har påpekt, er mediene i dag i ferd med å hviske ut dette skillet, og de ønsker i større grad å presentere både den politiske aktørens sosiale og personlige ferdigheter. Hvor mange biter av aktørens privatliv og personlighet må eksponeres for å belyse det overtrampet som har funnet sted i personens profesjonelle liv? Når krysses grensen, med det resultat at tolkningsrammen gis et *individualiserende* preg?

Det vil være flere konsekvenser av en slik individualiserende tolkningsramme. For det første står man i fare for å skade sitt omdømme. Thompson (2000: 255) skiller mellom to typer omdømme som begge er viktige aktiva for en politisk aktør; ett basert på ferdigheter og kompetanse og ett basert på personlighet. I og med at en politisk skandale representerer brudd på normer som ærlighet, samsvar mellom liv og lære og moral, er det personlighetsomdømmet som er mest utsatt (ibid: 258). Dersom en individualiserende tolkningsramme fokuserer på aktørens personlighet, vil det kunne ha store konsekvenser for dette omdømmet og dermed for hans symbolske makt i det politiske feltet. Videre er et enkeltindivid også en representant for sitt politiske parti, sin organisasjon, bedrift eller statlige institusjon, og på den måten ikke løsrevet fra

samfunnets strukturer. Skandalen vil derfor i større eller mindre grad ramme den institusjonen som individet er en del av. På samme måte som enkeltpersoner, har institusjoner et omdømme og de er avhengige av tillit fra sine velgere, medlemmer, kunder eller brukere for å fungere optimalt. En politisk skandale kan skade et omdømme som det har tatt lang tid å bygge opp. For institusjonen per se vil det være hensiktsmessig å distansere seg fra skandalen, og dermed også fra personen som har begått det aktuelle overtrampet (Thompson 2000: 259). Det kan med andre ord argumenteres for at en individualiserende tolkningsramme vil være å foretrekke for en institusjon som havner i medienes søkelys. En tolkningsramme som fremhever ett perspektiv, vil utelate et annet. Er det slik at strukturelle og bakenforliggende aspekter ofres i personfokuset? Vil det finnes andre årsaker til en skandale enn de som kommer fram, men som ikke blir sett fordi de faller utenfor rammen? Vil en individualiserende tolkningsramme møte begrensninger ved sin forklaringsevne? Dette er noen av grunnene til at det kan være interessant å spørre seg om en individualiserende tolkningsramme faktisk gjør seg gjeldende i en politisk skandale, og hvilke konsekvenser den eventuelt kan få for skandalens aktører.

2.7 Oppsummering

En kort oppsummering er på sin plass. I dette kapittelet har jeg argumentert for at mediene benytter seg av sin definisjonsmakt når de formidler virkelighetsbilder ved å ta i bruk tolkningsrammer. Jeg har også drøftet hvordan mediene kan betraktes som en selvstendig, politisk institusjon, med de politiske kommentatorene som de mest fremtredende aktørene. Oppgavens overordnede tema er medienes rolle i politiske skandaler, og den skal mer spesifikt undersøke hvorvidt individualiseringshypotesen kan brukes for å forklare hvordan de politiske kommentatorene fremstiller 'Valla-saken'. Dette oppsummeres i oppgavens problemstilling:

”På hvilken måte kan avisenes politiske kommentarer i ‘Valla-saken’ sies å være et uttrykk for en individualiserende tolkningsramme slik denne formuleres i teorien om politiske skandaler?”

KAPITTEL 3: DATA OG METODE

For å svare på oppgavens problemstilling bruker jeg tekstanalyse som metode. Jeg analyserer politiske kommentarer ved å identifisere deres tolkningsrammer, brutt ned i Entmans (1993) fire elementer: problemdefinisjon, årsaksrepresentanter, moralsk vurdering og problemløsning. Gjennom nærlesing av hver enkelt tekst vil jeg være i stand til å gjenkjenne hvilke aspekter ved virkeligheten avsenderen legger vekt på i sin formidling, og deretter sette kommentatorenes tolkningsrammer opp imot de tre punktene i individualiseringshypotesen. I dette kapitlet kommenterer jeg først 'Valla-saken' som et case, før jeg gjør rede for begrunnelsene for å velge aviser og politiske kommentarer som henholdsvis kilde og analyseenhet. Deretter utleder jeg et design for oppgaven, og diskuterer tilslutt tolkerens ståsted.

3.1 'Valla-saken' som case

Jeg har valgt å bruke 'Valla-saken' som case for å prøve hypotesen om at medienes tolkningsrammer i politiske skandaler er individualiserende. En slik måte å studere case på, hvor man søker å knytte det enkelte case opp mot en teoretisk relevans, kan bidra til teorinyansering innenfor et felt (Andersen 1997/2005: 73). Ved å prøve en fremsatt hypotese om medias rolle i politiske skandaler, ønsker jeg altså å si noe om i hvilken grad den får støtte i dette tilfellet, men også å bidra med et analytisk perspektiv på en mediesak som er unik i norsk sammenheng. 'Valla-saken' hadde en mediedekning som er uten sammenligning i norsk målestokk. På oppdrag fra SKUP fant medieovervåkningsselskapet Retriever at saken i perioden 11. januar til 13. mars fikk mer enn 14.000 omtaler i norske medier (Dagens Næringsliv, 16.03.2007); til sammenligning når verken tsunamien i 2004, kronprinsbryllupet i 2001 eller valget i 2005 opp i samme omfang. På bakgrunn av den enorme medieoppmerksomheten saken fikk, og det faktum at den berørte en betydelig andel aktører innenfor det norske politiske feltet, mener jeg at 'Valla-saken' er verdt en studie i seg selv.

Sett i lys av det store antall artikler og kommentarer som ble skrevet om 'Valla-saken', var det et behov for å begrense dataomfanget når denne oppgavens problemstilling skulle besvares. Med bakgrunn i tre av fasene i skandaleforløpet har jeg snevret inn tidsrommet for analysen til fire perioder. Utvalget er basert på kunnskap om hvilke hendelser i 'Valla-saken' som kan sies å være av avgjørende karakter. Den første fasen i skandaleforløpet er utelatt fordi den i veldig liten grad utspilte seg i mediene. To av periodene befinner seg i den medierte skandalens andre fase fordi denne var langvarig i 'Valla-saken' og dermed inneholdt mange ulike hendelser. Periode 1 dekker Yssens oppsigelse i VG, og LOs og Vallas første reaksjoner på dette, og går fra 11. til 14. januar. Periode 2 dekker 22. til 29. januar og karakteriseres av Reiss-Andersens utspill, samt debatten om Vallas plass i Arbeiderpartiet. Den tredje perioden befinner seg i skandalens klimaks, og dekker fra 9. til 11. mars granskningsutvalgets rapport og Vallas avgang. Tilslutt går periode 4 fra 12. mars til 30. april og karakteriserer således skandalens lange etterfase. Til sammen vil disse fire periodene gi et helhetlig bilde av skandalens løp, og de dekker dens viktigste politiske hendelser. En fyldig presentasjon av hele hendelsesforløpet ble gjennomgått i kapittel 1.2, og kjennetegn ved skandaleforløpets faser ble gjennomgått i kapittel 2.5. Sentrale hendelser repeteres innledningsvis for hver periode i analysekapittelet.

3.2 De fire avisene: Aftenposten, Dagbladet, Dagsavisen og VG

Avisen er analysens kildeenhet, og det er gjort et utvalg på fire riksdekkende, Oslo-baserte aviser: Aftenposten Morgen, Dagbladet, Dagsavisen og VG. Disse avisene er valgt framfor andre aktuelle medier, som for eksempel tv, radio og regionaviser, av tre årsaker. For det første har de Oslo-baserte avisene Aftenposten Morgen, Dagbladet

og VG de høyeste lesertallene av Norges papiraviser.⁹ Dagsavisen er lillebror i så måte, med færre lesere enn regionavisene Adresseavisen, Bergens Tidende, Adresseavisen og Stavanger Aftenblad. Dagsavisen er valgt ut fordi den profilerer seg som en meningsbærende avis, med kjente politiske kommentatorer, og fordi den tradisjonelt sett befinner seg på venstresiden i norsk politikk, noe jeg kommer nærmere tilbake til i punkt tre. Aftenposten og Dagsavisen representerer for abonnementsavisene, mens VG og Dagbladet representerer en tabloid avistype.

For det andre har disse fire avisene et bredere nedslagsfelt enn det avisenes lesertall alene skulle tilsi, da det foregår en gjenbruk av deres politiske kommentatorer i andre medier. De inviteres til debattprogrammer, til nyhetsinnslag som ekspertkommentatorer og til rene underholdningsprogrammer. Eksempelvis hadde Anders Giæver fra VG lenge en fast spalte i TV 2s program "God Morgen Norge", og Dagsavisens Arne Strand var en hyppig brukt kommentator foran stortingsvalget i 2005. Aftenpostens Harald Stanghelle har flere ganger vært gjest hos NRKs "Først og sist" og "Dagsrevyen". Det er ikke like vanlig at kommentatorer i radio og på tv figurerer i avisspaltene.

For det tredje er avisene valgt med bakgrunn i påstanden om at journalistikk "(...) *avspeiler ideologien til de grupper som kontrollerer den journalistiske prosessen*" (Hvitfelt 1989:14-15 i Fossum 1996:138). Slike grupper kan være representert ved massemedienes struktur, redaksjonenes kultur og avisenes politiske synspunkter. De siste delene av den norske partipressen ble avvirket tidlig på 1990-tallet, men det er fremdeles vanlig at aviser definerer seg som liberale, konservative eller som tilhengere av arbeiderbevegelsens verdigrunnlag (Allern 14.03.07). Det er både dokumentert og omdiskutert at de politiske synspunkter en avis står for "*støttes gjennom utvalg og bearbeiding av informasjon, mens andre synspunkter motarbeides*" (Fossum 1996:138). Jeg har valgt aviser som gir uttrykk for ulike

⁹ VG: 1 168 000 lesere. Aftenposten Morgen: 729 000 lesere. Dagbladet: 635 000 lesere. Dagsavisen: 127 000 lesere. Lesertallene er hentet fra TNS Gallups Forbruker & Media-undersøkelse. Den baserer seg på et representativt utvalg på 30 000 nordmenn som intervjues per telefon. Undersøkelsen er fra august 2008.

verdigrunnlag: Arbeiderbladet ble eid av Arbeiderpartiet fram til 1991 og skiftet navn til Dagsavisen i 1997. Avisen beskriver seg som verdimessig forankret i arbeiderbevegelsens ideer om frihet, demokrati og likeverd. Dagbladets formålsparagraf slår fast av avisen er ”(...) *et uavhengig venstreorgan for frisinnet og fremskrittssvennlig politikk*” (Dagbladets årsrapport 2006: 30). Aftenposten har tradisjonelt sett vært regnet som konservativ og blitt koblet til partiet Høyre. VG er den eneste avisen som ikke binder seg til et eksplisitt politisk ståsted. Ved å velge aviser som er forankret i ulike verdigrunnlag, sikrer jeg meg en viss grad av representativitet.

Politiske kommentarer er valgt som analyseenhet fordi de på en tydelig og aktiv måte tar i bruk tolkningsrammer og utøver definisjonsmakt. De politiske kommentatorene regnes som opinionsledere i norsk politikk og sentrale aktører i norsk politisk journalistikk. Den definisjonen av politiske kommentarer som ligger til grunn for utvalget av tekster i denne oppgaven, og som er beskrevet i kapittel 2.4, utelater skribenter som ikke er ansatt i avisen. Dette innebærer at kommunikasjonsrådgivere, akademikere, politikere, privatpersoner og andre som kommenterte ’Valla-saken’ i avisene faller utenfor. Dette grepet fører til at man kan få et skjevt bilde av hvilke tolkningsrammer mediene samlet sett formidlet. Når jeg tolker analyseresultatene må jeg derfor være oppmerksom på at jeg kun kan generalisere ut i fra de politiske kommentatorenes tolkningsrammer, og ikke det samlede mediebildet. Her nøyer jeg meg med å slå fast at det *var* eksterne aktører som fikk slippe til med sine kommentarer i løpet av ’Valla-saken’, men hvilke perspektiver de ga uttrykk for er det ikke innenfor denne oppgavens rammer å gå inn på.

For å finne fram til tekstene har jeg gjort søk i A-tekst på stikkordet ’Gerd-Liv Valla’, og avgrenset søket til å gjelde papirutgavene til Aftenposten, Dagbladet, Dagsavisen og VG. Resultatet ble fem tekster fra periode 1, ni fra periode 2, fem fra periode 3 og seks fra periode 4. Totalt er det 25 tekster, og alle disse inngår i min analyse. I tråd med krav om forskningens etterprøvnbarhet er en cd med en pd-fil med alle tekstene vedlagt papirutgaver av denne oppgaven.

3.3 Tekstanalyse og tolkning

Etter utvelgelsen av aviser og tekster foretok jeg en tekstanalyse med utgangspunkt i teorien om tolkningsrammer. Ved å nærlese hver enkelt tekst identifiserte jeg tolkningsrammens fire elementer. Jeg erfarte fort at ikke alle tekstene inneholdt alle elementene, og det var spesielt løsningsforslag som ofte manglet. Dette er i tråd med det Entman (1993: 52) skriver om elementenes representasjon i en tekst:

"A single sentence may perform more than one of these four framing functions, although many sentences in a text may perform none of them. And a frame in any particular text may not necessarily include all four functions."

Gjennom å identifisere tekstenes elementer, kunne jeg avgjøre hvilke tolkningsrammer de representerte. Min tolkningsstrategi er basert på hvordan *jeg* leser tekstene og relaterer deres innhold til en kontekst. Når man anlegger en slik strategi er det spesielt viktig å være oppmerksom på sin forforståelse og argumentere godt for sine tolkninger (Bergström og Boréus 2005: 25), slik at analysens reliabilitet på best mulig måte opprettholdes. En nøytral lesning av en tekst vil aldri være mulig; som mennesker bærer vi med oss referanserammer som vi trekker på når vi skal tolke virkeligheten rundt oss. Ved å bruke Entmans teori om tolkningsrammer som et slags kart i nærlesingen av tekstene gjør jeg analysen i større grad etterprøvbart.

Med tekstenes tolkningsrammer klare, startet jeg arbeidet med å undersøke hypotesen om individualisering. Hypotesen er operasjonalisert gjennom de tre punktene som beskriver den: 1) Skandalen handler om, og begrenses til, individuelt ansvar, 2) strukturelle spørsmål behandles ikke og 3) det legges opp til at individuelle ledere ofres. Innholdet i tolkningsrammen til hver enkelt kommentar ble så undersøkt i forhold til hvert av de tre punktene i hypotesen, og hvert punkt ble gitt kategorien "ja", "både og", "nei" eller "ikke aktuelt" i henhold til hvorvidt det ble oppfylt. Analyseskjemaet jeg benyttet meg av finnes som vedlegg til oppgaven. Tolkingsrammene og individualiserende trekk ved disse er analysert i kapittel 4, mens en drøfting av hvorvidt materialet kan sies å gi støtte til hypotesen gjøres i

kapittel 5. Validitet handler om hvorvidt målemetoden faktisk gir svar på det spørsmål den er satt til å besvare (Bergström og Boréus 2005: 34), og i dette kapitlet har sammenhengen mellom oppgavens problemstilling og operasjonaliseringen av denne blitt beskrevet ved at hele forskningsprosessen og de valg som har blitt foretatt med hensyn til utvalg og metode er blitt begrunnet.

KAPITTEL 4: ANALYSE

I dette kapittelet vil jeg analysere de tolkningsrammene jeg har funnet i de politiske kommentarene, og diskutere individualiserende trekk ved disse. Jeg analyserer tekstene periodevis, og i slutten av hver periode oppsummerer jeg funnene. Jeg starter her med en presentasjon av de politiske kommentatorene hvis tekster er gjenstand for analyse, og kommer med noen generelle betraktninger knyttet til disse.

4.1 De politiske kommentatorene

Navn	Avis	Stilling ¹⁰
Aabø, Stein	Dagbladet	Politisk kommentator
Bleness, Carsten	Dagsavisen	Sjefsredaktør
Giæver, Anders	VG	Avdelingsleder for kommentaravdelingen
Kallset, Kjell-Erik	Dagsavisen	Leder av avdeling for politikk og økonomi
Narum, Håvard	Aftenposten	Kommentator i debattredaksjonen
Solberg, Helje	VG	Nyhetsredaktør
Stanghelle, Harald	Aftenposten	Politisk redaktør
Steinkjer, Mode	Dagsavisen	Kulturredaktør
Storvik, Kaia	Dagsavisen	Journalist i politisk redaksjon

¹⁰ Kommentatorene er oppgitt med den stillingen de hadde i sine aviser da de kommenterte i 'Valla-saken'. Enkelte av kommentatorene har siden gått over i nye stillinger.

Strand, Arne	Dagsavisen	Politisk redaktør
Versto, Olav	VG	Politisk redaktør
Wiese, Andreas	Dagbladet	Kommentator og reportasjeleder

Tabell 1: Politiske journalister representert i analysen.

Tre av fire politiske redaktører er representert i dette materialet: Harald Stanghelle (Aftenposten), Arne Strand (Dagsavisen) og Olav Versto (VG). Disse tre står for 10 av 25 kommentarer, og således er de tyngste og mest profilerte kommentatorene godt representert. Politisk redaktør i Dagbladet, Marie Simonsen, kommenterte ikke 'Valla-saken' fordi hun er en nær venninne av Ingunn Yssen (Klassekampen, 15.03.2007). Slik jeg forstår det, overtok politisk kommentator Stein Aabø den rollen Simonsen ellers ville hatt i Dagbladet. Dersom Aabøs tekster også telles med, står de politiske redaktørene for hele 14 av 25 kommentarer.

Dagsavisen er spesielt bredt representert. Hele fem forskjellige journalister i avisen, fra journalist til sjefsredaktør, kommenterer 'Valla-saken' i løpet av oppgavens analyseperioder, og avisen står samlet for 10 av 25 kommentarer. Dette kan gjenspeile avisens engasjement i, og satsning på konflikten.

Kun to av 12 kommentatorer er kvinner; Kaia Storvik i Dagsavisen og Helje Solberg i VG. Verken Storvik (13.01.2007) eller Solberg (26.03.2007) anlegger tolkningsrammer som analyserer 'Valla-saken' i seg selv, men derimot diskuterer Storvik konflikten i lys av klisjeer som finnes om kvinner i arbeidslivet og Solberg kommenterer kritikken mot VGs dekning av saken i etterkant. Man kan selvfølgelig ikke trekke bastante konklusjoner ut i fra dette, men i et kjønnsperspektiv er det interessant at de politiske kommentarene stort sett er menn, og at de to kvinnene som kommenterer 'Valla-saken' forholder seg til andre aspekter ved den enn selve kjernen i konflikten.

4.2 Periode 1: 11.-14. januar

Denne perioden befinner seg i skandaleforløpets andre fase, hvor den politiske skandalen avsløres. Ingunn Yssen går ut i VG med sin oppsigelse den 11. januar. Hun hevder at hun har blitt utsatt for mobbing og trakassering av LO-lederen. Gerd-Liv Valla og LO tilbakeviser hennes påstander, og offentliggjør et notat som skal vise hvordan Yssen ikke har utført sitt arbeid tilfredsstillende. I denne første perioden er kommentatorene nøye med å påpeke at det er vanskelig å slå fast hvem av aktørene som presenterer det mest sannferdige virkelighetsbildet. En slik tolkningsramme holder mulighetene åpne for at saken kan utvikle seg i ulike retninger, og den kan gi et balansert bilde av konflikten og dens aktører. Både Harald Stanghelle i Aftenposten (12.01.2007), Arne Strand (12.01.2007) og Kaia Storvik (13.01.2007) i Dagsavisen og Olav Versto i VG (13.01.2007) betegner dette som en konflikt mellom to likeverdige årsaksrepresentanter; Valla og Yssen. Bare Stein Aabø i Dagbladet (12.01.2007) skiller seg ut i denne sammenheng. Han anerkjenner at konflikten har to parter, og de fremstilles som likeverdige, men ikke som like fullt *ansvarlige* for den konflikten som foreligger. Når Aabø definerer problemet, altså beskriver hva årsaksrepresentantene gjør, aner vi at han utpeker Valla, ikke Yssen og ikke LO, som den ansvarlige for konflikten:

"I går kom oppfølgingen i form av et hovedoppslag i VG, basert på Ingunn Yssens oppsigelse og skriftlige begrunnelse for denne. Den er så sterk at konflikten brått vokste fra å være en personalsak til ei bombe. Ikke først og fremst under LO, men under Valla som personalleder i en organisasjon som har et godt arbeidsmiljø som kampsak" (avsnitt 3).

Alle kommentatorene utpeker Gerd-Liv Valla og Ingunn Yssen som konfliktens hovedaktører, delvis i kraft av personlige egenskaper og delvis i kraft av sine stillinger i LO. Likevel er det LO-lederen som blir utsatt for de skarpeste personlige karakteristikkene, her fra Stanghelle: "(...) bekrefter den [saken] et bilde av en LO-leder som er både maktglad, opptrer selvtrettferdig og gjør livet surt for dem som er uenig med henne" (avsnitt 16). Beskrivelsene av Vallas lederegenskaper henger tett sammen med beskrivelsene av hvordan hun har utført sin arbeidsgiverrolle. Det ligger

en tosidighet i disse karakteristikkene, som gjør at de ikke kan leses som utelukkende negative. Mange av Vallas personlige egenskaper vil vanligvis være høyt verdsatte kvaliteter hos ledere på toppen av norsk næringsliv og politikk. En leder som skal representere nærmere 830 000 norske arbeidstagere overfor politikerne og arbeidsgiverorganisasjoner, må nødvendigvis like å ha makt, være bestemt og ikke konfliktsky. Det er bare Aabø som gir tydelig uttrykk for en slik forståelse:

”Valla forstiller seg ikke. Men det har heller ikke hennes forgjengere gjort. LO har alltid vært en arena for klar tale, svære never, klingende stål og beinhard maktutøvelse” (avsnitt 4).

Kommentatorene siterer flere ganger fra Yssens oppsigelsesbrev, og gir uttrykk for at dersom påstandene er sanne, er de svært alvorlige for Valla og LO. Det er enighet blant kommentatorene om at Valla burde ha valgt en annen reaksjon på Yssens oppsigelsesbrev, og hun kritiseres for å ikke være mer ydmyk og empatisk. Stanghelle drar paralleller til den oppfatningen av mobbing som finnes i norsk skole og arbeidsliv, hvor definisjonsmakten gis til den som føler seg trakassert. Som en konsekvens av dette burde en ansvarlig arbeidsgiver alltid gi sine ansatte litt rett.

De fleste kommentatorene påpeker gapet mellom liv og lære, mellom hvordan Valla og LO alltid har kjempet for kvinners rettigheter i arbeidslivet og hvordan LOs egne ansatte nå angivelig ikke behandles i tråd med dette. I dette tilfelle blir liv og lære perspektivet ekstra interessant, i og med at begge aktørene er kvinner og striden blant annet står om hvordan Valla reagerte da Yssen ble gravid. Et personlig aspekt ved aktørene, nemlig kjønn, får en sentral plass i diskusjonen om den ansattes arbeidsforhold. Sett i sammenheng med de personlige karakteristikkene som gis av sakens aktører, ser vi allerede i denne første perioden hvordan konflikten utvikler seg som en sammenblanding av individuelle og strukturelle perspektiver.

Karakteristikkene og vurderingene av Ingunn Yssens personlige egenskaper og arbeidstagerrolle er ikke like mange og ikke like entydig negative, men Yssens versjon omtales ikke uten skepsis. Dagsavisens Arne Strand skriver:

”Hvis ikke Yssen har beviser for sine harde påstander om at hun er blitt ydmyket, trakassert og utskjelt av LO-lederen, så er det hun sa til VG klart injurierende” (avsnitt 5).

Flere av kommentatorene påpeker at Yssen er en ressurssterk ansatt med erfaring fra flere toppjobber, blant annet har hun både vært likestillingsdirektør og statssekretær. Storvik minner oss om at Yssen heller ikke legger skjul på sin bakgrunn i sitt oppsigelselsbrev: *”Yssen skriver i sitt oppsigelselsbrev: «Jeg (...) vet godt at det blåser på toppene. Jeg er vant til at makt skal og må brukes.»” (avsnitt 5).*

Organisasjonen LO omtales en håndfull ganger som selvstendig aktør. For det første i passiv form, når kommentatorene diskuterer mulige konsekvenser av konflikten: *”(...) saken er til stor skade for LO som organisasjon” (Strand 12.01.2007: avsnitt 2),* og *”Den [saken] vil riktignok ikke leve evig, og er for personlig til å ødelegge LOs autoritet” (Stanghelle 12.01.2007: avsnitt 16).* For det andre omtales LO i beskrivende form: *”LO har alltid vært en arena for klar tale, svære never, klingende stål og beinhard maktutøvelse” (Aabø 12.01.2007: avsnitt 4)* og *”Det er mye makt i LO (...)” (Storvik 13.01.2007: avsnitt 3).* For det tredje, og mer interessant blir det, når LO omtales i aktiv form, altså som en årsaksrepresentant, men dette skjer bare én gang: *”«Ja», svarte Gerd-Liv Valla kontant på spørsmål om LOs håndtering av Yssen-saken var et eksempel til etterfølgelse for andre arbeidsgivere. Med andre ord har LO ikke begått en eneste feil” (Stanghelle 12.01.2007: avsnitt 21).* En framstilling som i så liten grad omtaler organisasjonen LO som selvstendig og aktiv aktør, fratar den også ansvar. LOs sekretariat eller LO-ledelsen omtales ikke, og heller ikke hvorvidt Vallas påståtte behandling av Yssen var kjent i LO-systemet, og hvorledes fagforbundene og deres ledere i så fall valgte å forholde seg til konflikten. Framstillingen legger vekt på at det er LO-lederen som har opptrådt feilaktig. Konsekvensene vil derimot også ramme LO.

Kommentatorene foreslår ulike løsninger på konflikten. Stanghelle påpeker at det er 15 år siden det sist ble gjennomført en arbeidsmiljøundersøkelse i LO og avslutter med følgende retoriske spørsmål: *”I hvilken annen bedrift ville LOs leder akseptert en slik passiv lederholdning til det å kartlegge noe så sentralt som arbeidsmiljøet?”*

(avsnitt 14). Strand er inne på noe av det samme når han mener at saken hører hjemme i Arbeidsretten. Aabø er den eneste som avviser at konflikten kommer til å få konsekvenser:

”Det er makta som rår og makta som ter seg. Yssen har sagt opp. Valla skal ikke gjenvelges, verken av folket eller av en ny LO-kongress. Hun er i sin andre periode og vil ha oversteget aldersgrensen på 60 år før neste kongress. Først da, kan hende, vil hun kjenne etter om hun skulle ha taklet denne saken med litt større smidighet og innlevelsessevne”
(avsnitt 6).

4.2.1 Oppsummering

Det er Gerd-Liv Valla og Ingunn Yssen som er sakens aktører. LO omtales, men mer som en bakgrunnskulisse som vil rammes av sakens utfall, enn en organisasjon som tar ansvar for en personalkonflikt og håndterer den. Skandalens tolkningsramme ligger fremdeles åpen, og det kan virke som om tvilen kommer LO-lederen til gode, selv om hun kritiseres for hvordan hun foreløpig håndterer anklagene.

Kommentatorene holder derimot ikke tilbake de negative karakteristikkenes når de beskriver LO-lederen, og dette er beskrivelser som både er direkte personlige og som retter seg mot Vallas lederstil. Det er verdt å merke seg at ingen av kommentatorene i denne perioden tar til orde for Vallas avgang. Så langt har ikke saken rukket å utvikle seg.

4.3 Periode 2: 22.-29. januar

I den politiske skandalens andre fase er skandalen et faktum. Aktuelle aktører blir konfrontert med anklagene, involverte aktører uttaler seg og mediernes tolkningsrammer blir lagt. Tidsrommet 22.-29. januar står helt sentralt i denne fasen, og det er også et viktig politisk tidsrom. I denne perioden kommer reaksjonene på at flere personer fra Vallas tid som statsråd har stått fram og støttet Yssens fremstilling. LO-sekretariatet vedtar en uavhengig granskning av konflikten den 22. januar. Et

utvalg settes ned i slutten av perioden. Det diskuteres om Valla skal beholde vervene sine i Ap, og den 29. januar vrakes hun som leder av valgkomiteen.

4.3.1 Konflikten mellom høyre- og venstresiden i arbeiderbevegelsen

I denne perioden løfter flere av kommentatorene blikket fra person til struktur. Det er nå blitt tydelig at saken vil få politiske konsekvenser både i Ap og LO, og Vallas rolle i Aps valgkomité og sentralstyre diskuteres. De såkalte høyre- og venstrefløyene i arbeiderbevegelsen blir behørig analysert, og konspirasjonsteoriene florerer. 'Høyre-venstre' er en vanlig dimensjon i politisk praksis (Pedersen i Østerud 2008: 96), dog dekker begrepet vanligvis hele spekteret av politiske ståsteder, og ikke bare innad i en bevegelse, slik som i dette tilfellet. Dimensjonen fungerer på en slik måte at vi plasserer mennesker, partier og meninger langs dens akse, og flere av kommentatorene i perioden bruker den for å personifisere konflikten mellom høyre- og venstrefløyene i arbeiderbevegelsen. Dette gjøres enten ved å koble sakens aktører til én av fløyene, eller ved å gi fløyene personlige karakteristikk. Dette vil jeg komme nærmere inn på i den videre fremstillingen.

Både Kallset (24.01.07) og Strand (28.01.07) i Dagsavisen og Versto (26.01.07) i VG anlegger i sine kommentarer en tolkningsramme som fokuserer på konflikten mellom høyre- og venstrefløyene i arbeiderbevegelsen. Konflikten knyttes opp mot spørsmålet om Vallas formelle rolle i Ap, som leder av valgkomiteen og som medlem av sentralstyret. Kallset lister opp tre grunner til at det sås tvil om en rolle som det tradisjonelt sett sjelden har blitt stilt spørsmålstegn ved:

"Det er tre grunner til at det nå er full kamp om Valla i Ap: For det første er hennes troverdighet svekket av anklagene mot henne og håndteringen av dem. For det andre er mange sinte fordi Valla i lang tid har herjet med regjeringa, mens andre har sett henne som et nødvendig korrektiv. For det tredje er 'Valla-saken' blitt en kamp mellom høyre- og venstresida i partiet" (avsnitt 4).

Vi ser at de to første begrunnelsene har et individuelt fokus. Det er *Vallas* troverdighet som er svekket. Det faktum at LO ikke ansvarliggjøres, er med på å personifisere saken. Dette forsterkes videre i punkt to, hvor Kallset framholder at det er Valla som har ”*herjet med regjeringa*” eller vært ”*et nødvendig korrektiv.*” Han utdyper dette i avsnittet under, når han skriver: ”*LO-lederen skaffet seg mektige fiender i Ap da hun gikk ut mot statsministeren i sykelønnssaken. Det ble sagt at LO-lederen gikk for langt og hadde blitt for mektig (...)*” (avsnitt 6). Man kan få inntrykk av at det er Valla alene som har forhandlet med regjeringen, og LO levnes verken ære eller ansvar. I det tredje punktet ser vi antydningen til et strukturelt perspektiv, når Kallset kommer inn på fløydannelsene i Ap og LO. Konflikten presenteres derimot i stor grad gjennom gjengivelse av konspirasjonsteorier og ved personifisering. Også når Kallset skal beskrive konflikten i LO, bruker han dette grepet: ”*Den [konflikten] står mellom privat og offentlig sektor, mellom de to mektigste forbundslederne, Kjell Bjørndalen i Fellesforbundet og Jan Davidsen i Fagforbundet*” (avsnitt 9). En slik presentasjon av en i utgangspunktet strukturell konflikt, forenkler og utydeliggjør debatten. Riktignok nevner Kallset flere årsaker til at det finnes en fløydannelse i arbeiderbevegelsen, men disse fremsettes kort, i form at ett eller to ord, og utdypes ikke nærmere.

Det historiske perspektivet er dominerende i Verstos kommentar, hvor han presenterer den norske arbeiderbevegelsens utvikling fra den russiske revolusjonen og fram til i dag. Han definerer striden mellom Valla og Yssen som årsaken til at konflikten mellom høyre- og venstresiden nå blomstrer opp igjen. Den historiske fremstillingen er forenklet og tidvis nærmest punktvis, og konflikten personifiseres ved at Versto trekker fram personer som kan sies å representere de ulike fløyene i LO. Versto kommer med et par evalueringer av aktørene i konflikten, først om kulturminister Trond Giske (Ap): ”*Dersom Giske og en fløy rundt ham engasjerer seg for Valla, kan det bli ganske månelyst*” (avsnitt 10). Han vurderer videre hvorfor Sosialistisk venstreparti (SV) ikke engasjerer seg til Vallas fordel: ”*Det har sammenheng med at man i miljøpartiet SV regner Valla som en kraftsosialist som konsekvent motarbeider SVs hjertesaker på dette området*” (avsnitt 21). Dette er likevel Verstos klart mest

strukturelt pregede kommentar de fire periodene sett under ett. Med unntak av en tendens til å personifisere konflikten mellom fløydannelsene, og de nevnte vurderingene av aktører, holder han seg til en presentasjon av fakta og historiske hendelser.

Arne Strand (28.01.07) diskuterer også høyre- og venstresiden, og kommentarens hovedfokus er Vallas plass i Aps valgkomité og sentralstyre, samt hvilke implikasjoner saken har for de tette båndene mellom Ap og LO. Som bakenforliggende årsak til konflikten ligger 'Valla-saken', og da spesielt LO-lederens sterke innflytelse:

"Det toppet seg i fjor høst da LO-leder Valla heiste opprørsfanen mot regjeringens sykelønnsforslag. (...) Flere personer i regjeringsskretser og i stortingsgruppen har ventet på en anledning til å slå tilbake"
(avsnitt 4).

Strand lanserer to ulike argumenter aktørene kan tenkes å komme med for å begrunne at sentralstyret i Ap ikke vil innstille på Valla som leder av valgkomiteen. Det første argumentet er strukturelt fundert og sier at *"det ikke er riktig å velge til leder en person som selv er kandidat til sentralstyret"* (avsnitt 6). Dette argumentet kunne vært brukt om hvem som helst av de tidligere LO-lederne som har sittet i Aps sentralstyre. Det henviser til en generell diskusjon om båndene mellom LO og Ap, og hvor tette disse skal være. Strand konkluderer med at det er på tide med en revurdering av de formelle båndene mellom organisasjonene. Han mener imidlertid at en slik generell diskusjon må vente til etter at 'Valla-saken' er over. Dette for å unngå at den får større konsekvenser for arbeiderbevegelsen enn nødvendig. Det andre argumentet setter fokus på personen Valla: *"Mer reelt er argumentet om at det er diskvalifiserende for Valla at det er strid om hennes person"* (avsnitt 6). Strand mener at det er for sent for Valla å bli enstemmig valgt som leder av valgkomiteen fordi *"flertallet både i landsstyret og i stortingsgruppen allerede har gått ut mot Valla"* (avsnitt 7). Å ikke velge henne som leder av valgkomiteen vil *"tydeliggjøre at LO-lederens posisjon i Ap er svekket"* (avsnitt 6). Fremstillingen balanserer de to argumentene og begge utdypes slik at forståelsen for Strands begrunnelser øker. Til

sist i sin kommentar gir Strand en beskrivelse og analyse av Berit Reiss-Andersens utspill i VG og Dagens Næringsliv, noe han blant annet kaller *”et voldsomt personangrep på LO-lederen”* (avsnitt 11). Han konkluderer: *”Uansett har aldri noe menneske lykkes så fullkomment med å si takk for sist som advokat Berit Reiss-Andersen med sitt karakterdrap på Gerd-Liv Valla”* (avsnitt 13). Strand mener at det først var da Reiss-Andersen kom på banen at ‘Valla-saken’ for alvor tok en politisk retning, og at hennes uttalelser til mediene fikk Valla til å *”ta politisk telling”* (avsnitt 11). Her uttrykker Strand seg usedvanlig krast og personlig, og innlegget skiller seg klart fra Strands vanlige skrivemåte. Det passer heller ikke inn med resten av teksten, og kan således virke som om det er skrevet på impuls og som et resultat av personlig engasjement i saken. Han konkluderer derimot med å trekke opp linjene til kommentarens tolkningsramme.

4.3.2 Tolkningsramme: Valla som årsak og problem

Dagbladets Stein Aabø (23.01.07) anlegger i sin kommentar *”Valla-sakens problem”* en tolkningsramme som definerer personen Valla som sakens problem og ser på hvilke konsekvenser konflikten kan få for arbeiderbevegelsen. Kommentaren har et klart personorientert fokus, og Aabø er den av kommentatorene som tydeligst formulerer egne vurderinger. Han setter tidlig rammen:

”For selv om saken for lengst har utviklet seg fra en personalsak til en sak med mange politiske overtoner, handler den først og fremst om Gerd-Liv Valla. Den omtales som Valla-saken fordi den handler om personen Valla, om hennes lederstil, om hennes troverdighet og hennes evne til å takle alvorlige anklager og beskyldninger” (avsnitt 1).

Aabø utdyper hvordan situasjonen har blitt håndtert, og Vallas innrømmelser beskrives som svake og hennes troverdighet som svekket. I sammenheng med håndteringen ansvarliggjøres Vallas rådgivere, og dette er det eneste stedet i kommentaren hvor Valla ikke omtales som alene satt opp imot til LO og Ap.

‘Valla-saken’ diskuteres deretter i forhold til den politiske logikken i Ap og LO. Aabø vurderer den politiske og symbolske betydningen av at LO-lederen tradisjonelt sett

har vært lederen av Aps valgkomité som sterk. Han mener at Valla vil kunne redde sitt skinn dersom hun trekker sitt kandidatur. Men han innvender at *”det vil være så situasjonsbetinget at det vil bli oppfattet som at man ofret en tradisjon for å redde en persons posisjon”* (avsnitt 3). Jeg tolker Aabø dit hen at han mener at arbeiderbevegelsens historisk tette bånd må stå sterkere i denne konflikten enn Vallas posisjon som LO-leder, og at hun dermed ikke bør trekke seg, eller bli vraket som leder av valgkomiteen. Det kan være en løsning som på kort sikt ville gitt Valla et nødvendig pusterom, og kanskje bli tolket som en erkjennelse av manglende tillit, men som på lang sikt kunne vært ødeleggende for forholdet mellom Ap og LO. Han stiller deretter et retorisk spørsmål, som gir støtte til denne tolkningen:

”Men de i arbeiderbevegelsen som er tilhengere av at LO-lederen leder Ap’s valgkomité, ser kan hende lenger enn hva som er godt for Valla, LO og Ap akkurat nå. For hva gjør man ved seinere landsmøter i Ap?”
(avsnitt 3).

På samme måte mener Aabø at det vil være ødeleggende for Valla dersom hun ikke blir sittende som sentralstyremedlem i Ap. Hans løsningsforslag er at Valla trekker seg fra stillingen som LO-leder. Aabø er den eneste politiske kommentatoren i denne perioden som mener at Valla bør trekke seg. Han er også den kommentatoren som tydeligst utpeker personen Valla som sakens problem. Tidlig i teksten slås det fast at ‘Valla-saken’ er et resultat av Vallas egenskaper som leder og hvordan hun har håndtert saken. Derfor må også ‘Valla-saken’ få konsekvenser på individplan. Alt hun kan gjøre for å forbedre saken, det vil si trekke seg fra vervene i Ap, vil ha negative konsekvenser for arbeiderbevegelsen. Da står det bare én mulig løsning igjen: Valla må gå.

I kommentaren *”Pandoras eske”* (25.01.07) anlegger Aabø en tolkningsramme som diskuterer hvilke konsekvenser saken vil få for dens aktører, og han mener at en slik gjennomgang viser hvordan de mange konspirasjonsteoriene mister sin troverdighet. Slik avviser han at konflikten kan være strukturelt fundert, altså at den kan ha sin bakgrunn i ulike allianser i arbeiderbevegelsen. Argumentasjonen er tidvis sterkt individorientert, og Aabø diskuterer hvilke utfall konflikten vil kunne få for en rekke

sentrale aktører: Siv Jensen i Fremskrittspartiet, statsminister Jens Stoltenberg (Ap), Kjell Bjørndalen i Fellesforbundet, Jan Davidsen i Fagforbundet og Ingunn Yssens venner i Arbeiderpartiet. To aktører omtales i kollektiv form: EU-tilhengere og venstrefløyen i arbeiderbevegelsen. Aabø bruker uttalelser fra Per Østvold, forbundsleder i Norsk Transportarbeiderforbund og sekretariatsmedlem i LO, for å gi støtte til sin egen vurdering av konflikten. Aabø referer Østvolds uttalelser til Klassekampen: *"Han mener det er galt å frita Valla for kritikk ut fra politiske hensyn. Østvold mener saken bunner i dårlig personalbehandling og ikke i politikk"* (avsnitt 7). Avsnittet blir hengende uten nærmere vurdering eller kommentar fra Aabø.

Ingunn Yssen beskrives på den ene siden som et mobbeoffer, og Aabø gir uttrykk for at han har forståelse for hennes utspill i VG gjennom uttalelsen *"Den som er tråkket ned, må bruke kraft for å reise seg"* (avsnitt 6). På den andre siden viser Aabø liten forståelse for Yssens uttalte ønske om å ikke skade LO, og mener at hun burde ha skjønt at hennes utspill i VG ville bli *"tiårets klasebombe"* (avsnitt 6). Dette begrunnes jobbmessig ved at Yssen er *"politisk erfaren"* og privat ved at hun *"har vært gift så lenge med en av Norges dyktigste reklame- og kampanjeeksperter"* (avsnitt 6). Aabø fester med andre ord ikke stor lit til Yssens forklaring om at hun ikke innså hvor stor saken ville bli, men han mener at hun uansett hadde rett til å gå ut med saken fordi hun følte seg krenket. En slik fremstilling bygger opp under forestillingen om Yssen som et ressurssterkt mobbeoffer – en sterk kvinne som ble utsatt for urimelig behandling av sin sjef. Kommentaren følger altså samme spor som Aabøs første kommentar i denne perioden, hvor konflikten avvises å handle om annet en motstridende personlige interesser, og hvor Gerd-Liv Valla er den eneste aktøren som kan sies å ha noe ansvar.

Avslutningsvis i begge sine kommentarer i denne perioden argumenterer Aabø for at sakens aktører står fritt til å definere sin egen versjon av virkelighet i offentligheten. I *"Valla-sakens problem"* (23.01.07) skriver han:

”Nå snakkes det mindre på kammerset og mer i offentligheten. Det gir den anklagede muligheter til å renvaske seg i full offentlighet. Men foreløpig har ikke det hjulpet Valla. Snarere tvert imot” (avsnitt 5).

I *”Pandoras eske”* (25.01.07) skriver han: *”(...) Men både Valla og Yssen har muligheter til å stilne stormen”* (avsnitt 8). Påstanden om at enhver aktør som havner i medienes søkelys har mulighet til å riktig få gjengitt sin egen versjon i media, blir hengende uten videre argumentasjon eller vurdering. Ved å fremstilles på en slik underliggende måte, kan påstanden bli oppfattet som en selvfølgelig sannhet. I etterkant av konflikten er det nettopp denne muligheten til å definere sin egen virkelighet Gerd-Liv Valla mener at hun ikke fikk. Det finnes ellers utallige eksempler på samfunnsaktører som føler seg misforstått og feilsitert i mediene, og som opplever at deres uttalelser tilpasses journalistens forhåndsbestemte tolkningsramme. En slik forståelse som Aabø gir uttrykk for her, at alle aktører har like muligheter til å nå fram med sitt virkelighetsbilde i mediene, må kunne kalles lite reflektert.

4.3.3 Tillit

Tolkningsrammen som fokuserer på tillit, og den frembringes av Dagsavisens Arne Strand med kommentaren *”Valla vakler videre”* (23.01.07) og Aftenpostens Håvard Narum med kommentaren *”Ikke alt blir som før”* (25.01.07). I Strands kommentar er det tillit og mangelen på tillit til Gerd-Liv Valla som defineres som problemet. Utgangspunktet for kommentaren er LO-sekretariatets offisielle uttalelse den 22. januar om at de har tillit til LO-lederen, og Strand innvender: *”En uttalelse om at LO-lederen har ’full tillit’ er i virkeligheten en understrekning av at Gerd-Liv Valla beveger seg på svært tynn is”* (avsnitt 2). Videre følger en gjennomgang av hvordan ulike aktører forholder seg til saken, sett i lys av mangelen på tillit. Grasrota i fagbevegelsen kommer med krav om at Valla må gå, det gjør derimot ingen av forbundslederne. I Ap er det ønsker fra Ap-ledelsen om at *”LO-lederen skal si fra om at hun ikke er kandidat til vervet som leder av valgkomiteen”* (avsnitt 6). Til slutt analyseres venstrefløyens ønsker om at Valla må stå løpet ut. I denne gjennomgangen

analyseres ikke-personifiserte aktørers manglende tillit til Gerd-Liv Valla. Det eneste unntaket er når Strand kommenterer forbundslederne i LO:

”Det [at ingen ønsker at Valla skal gå] gjelder også Fellesforbundets leder Kjell Bjørndalen, som i denne saken har stått fram som en tydelig opposisjonell til LO-lederen” (avsnitt 5).

Resultatet blir at alle andre aktører enn Valla fremstår som en utydelig masse, uten ansikt, og gjenkjennelige bare ved sine gruppenavn og organisasjoner. I kontrast til dette blir framstillingen av Valla enda mer personlig, og vi får inntrykk av at hun som person og LO-leder står alene i denne konflikten.

Håvard Narum analyserer i sin kommentar LOs interne og eksterne omdømme, basert på en meningsmåling Norsk Respons har utført for avisen. I meningsmålingen svarer 73% av de spurte at Vallas håndtering av konflikten har svekket LO. Spørsmålet er altså hvorvidt handlinger utført av en person får konsekvenser for organisasjonen som helhet. I sin diskusjon av utvalgte resultater fra meningsmålingen veksler derimot Narum mellom å bruke LO og Valla som handlende aktør, noe som er med på å gi teksten et mindre individorientert preg enn mange av de andre kommentarene i denne perioden. At det er Vallas håndtering av saken som har svekket LO, skriver Narum bare når han refererer spørsmålsstillingen fra meningsmålingen. Den opprinnelige årsaken til at LOs omdømme er svekket forklarer Narum slik: *”I utgangspunktet gjelder den hvordan landets største og viktigste arbeidstagerorganisasjon behandler sine egne ansatte”* (avsnitt 5). Deretter kommer han inn på ulike konsekvenser av konflikten som på lengre sikt kan ha betydning for publikums og medlemmers tillit til organisasjonen. Gjennom hele teksten er det altså LO som er den selvstendige og handlende aktøren. Narum tar dette grepet på tross av at formuleringen i det spørsmålet som er utgangspunktet for hele kommentaren har Valla som utøvende aktør. Resultatet er en tolkningsramme hvor LO gis ansvar for utviklingen av ’Valla-saken’.

4.3.4 Mediekritikk I

Anders Giæver (23.01.07) retter kritikk mot ulike medieaktører i sin kommentar ”*I kulissene*”, og ‘Valla-saken’ diskuteres i en tolkningsramme som viser hvordan disse aktørene lanserer konspirasjonsteorier. Personene som trekkes fram er medieforsker Paul Bjerke og forfatter Vetle Lid Larsen. De har i hver sin kommentar, i henholdsvis Klassekampen og Dagbladet, lansert alternative årsaksforklaringer til konflikten mellom Yssen og Valla. Giæver hevder at de på den måten dekker for det saken egentlig dreier seg om. Han refererer til dette som en form for kulisseyournalistikk: ”(...) når mektige aktører i samfunnet lykkes i å lede medienes oppmerksomhet bort fra det saken egentlig dreier seg om” (avsnitt 9). Kommentaren er skrevet i en ironisk og krass tone. Den kan enkelt leses som et sidespark til alle som hevder at sakens kjerne er noe annet enn en personalsak, og den er sånn sett et forsvar av VGs journalistikk. Etter å ha argumentert for at det eneste som trengs for at en konspirasjonsteori skal overleve, er at mange nok mennesker tror på den, kommer Giæver med følgende uttalelse:

”Selv når all fornuft, logisk tenkning, etterprøvbare metode, kildebruk og i det hele tatt det meste av det rasjonell forskning og edruelig journalistikk burde være tuftet på tilsier det motsatte, kan konspirasjonsteorien leve videre” (avsnitt 16).

Giævers kritikk er altså ikke først og fremst rettet mot mediene, men mot uavhengige aktører.

Mode Steinkjer i Dagsavisen (24.01.07) er mer direkte i sin mediekritikk i kommentaren ”*Trusselbrev med ringvirkninger*”. Kommentarens tolkningsramme viser hvilket ansvar mediene har for å balansere konflikten slik at fremstillingen handler om sakens fakta, og ikke om personer. Dette ansvaret deler de med folkeopinionen som i følge Steinkjer kan oppfatte ”*medieståket som et klarsignal for å dyrke sin egen kyniske agenda*” (avsnitt 2). En direkte konsekvens av dette er trusselbrevet Valla mottar. Steinkjer fremhever flere ganger at konflikten er personorientert i seg selv, og han maner derfor til balanse i fremstillingen av den. Her

er han inne på selve kjernen i individualiseringshypotesen, og den eneste kommentatoren som så tydelig etterlyser nøkternhet og nøytralitet. Ved å referere til alvorlige hendelser som Tønne-saken i 2002¹¹ og drapet på utenriksminister Anna Lindh i Sverige i 2003¹², setter han konflikten inn i en bredere kontekst. Det er mulig at han ønsker å oppnå en pause i mediekjøret, noe han selv oppsummerer slik:

”Kanskje bør noen hver rådføre seg med en ’djevelens advokat’ før man kaster seg inn i debatten om hvor friskt det skal blåse på toppene” (avsnitt 11).

4.3.5 Oppsummering

I denne perioden diskuterer flere av kommentatorene strukturelle spørsmål knyttet til fløydannelsen i arbeiderbevegelsen. Individualiseringen oppstår når de anlegger episodiske tolkningsrammer på strukturelle problemstillinger. Krassest i sin vurdering av Vallas rolle i saken er Stein Aabø. Gjennom sine to kommentarer i denne perioden gir han Gerd-Liv Valla personlig ansvar for saken og dens utvikling. De to kommentarene med tillit som tolkningsramme gjør vidt forskjellige analyser. Der hvor Strands fremstilling (23.01.2007) diskuterer den manglende tilliten til Valla, fokuserer Narum (25.01.2007) på den synkende tilliten til LO. Tilslutt har vi sett hvordan mediene selv har kommentert kritikk rettet mot egen institusjon på et tidlig stadium i skandaleforløpet. Det er riktignok bare Steinkjer i Dagsavisen (24.01.2007) som mener den kan være berettiget. Giæver i VG (23.01.2007) tilbakeviser all kritikk rettet mot egen avis.

¹¹ Tønne-saken handlet om daværende helseminister Tore Tønne som ble beskyldt av Dagbladet for økonomisk mislighold. Etter et massivt mediekjør, og før saken var avgjort i rettsapparatet, tok Tønne livet sitt. I etterkant ble det opprettet et utvalg som gransket pressens rolle i saken.

¹² Anna Lindh ble overfalt og knivdrept da hun var på handleturne i et kjøpesenter i Stockholm.

4.4 Periode 3: 9.-11. mars

I den medierte skandalens tredje fase får historien sin avslutning i form av et klimaks. I 'Valla-saken' kom dette da Valla gikk av som LO-leder den 9. mars. De politiske kommentatorene anlegger forskjellige tolkningsrammer i denne perioden. Det dreier seg om en kommentar skrevet før granskingsutvalgets rapport ble lagt fram, og fire kommentarer skrevet etter at resultatet av utvalgets arbeid ble kjent og Valla gikk av.

4.4.1 Konfliktlinjer i 'Valla-saken'

Den 9. mars skriver Arne Strand i Dagsavisen: *"Det som begynte med en personalsak, har utviklet seg til å bli den råeste kampen om makten i fagbevegelsen i etterkrigstiden"* (avsnitt 2). Han fortsetter med å greie ut om hvilke fronter konflikten har stått mellom: offentlig og privat sektor i LO, den politiske venstresiden og den politiske høyresiden, EU-motstandere og EU-tilhengere. I tillegg er også Aps ledelse årsaksrepresentanter: *"Med Ap-partisekretær Martin Kolbergs forklaring til granskingsutvalget, som vi skrev om i Dagsavisen i går, er Aps ledelse trukket inn i saken"* (avsnitt 7). Med en slik strukturelt anlagt tolkningsramme, er kommentaren fri for personlige karakteristikk og krav om Vallas avgang. Strand nøyer seg med å slå fast at LO-lederen blir nødt til å gå av dersom det kommer en *"krystallklar konklusjon fra Fougner-utvalget om at LO-lederen har handlet galt og i strid med arbeidsmiljøloven"* (avsnitt 9).

Harald Stanghelle i Aftenposten bruker i sin kommentar den 10. mars en tolkningsramme som likner på den Arne Strand tok i bruk den 9. mars, og skriver:

"Et drama som bærer vår tids merke: Den stygge personalsaken som drives stadig fremover i en forvirrende symbiose av medier, manglende krisehåndtering, politiske motiver, oppgjør og granskning" (avsnitt 13).

Han mener altså at det er en kombinasjon av forskjellige konfliktlinjer og Vallas lederstil som utgjør konfliktens årsaksrepresentanter. Men først og fremst er det Valla og hennes lederstil som analyseres. Stanghelle kommenterer hvordan hun i sin

avskjedstale går til angrep på alle aspekter ved saken: *"Med andre ord avviser den avgåtte LO-lederen både grunnlaget for saken, selve granskningen og LO-sekretariatets krisehåndtering"* (avsnitt 9). Han beskriver Vallas avgang som typisk for hele hennes håndtering av konflikten, men minner også leseren om at hun har hatt stor politisk gjennomslagskraft som LO-leder. Som resultat av konflikten, trekker Stanghelle opp to hovedlinjer som diskusjonene i etterkant bør dreie seg om. For det første medienes rolle: *"Det gjelder debatten om medienes rolle som rapportør, pådriver og aktør. I denne saken har vi sett alle disse rollene spilt på virkelighetens teater"* (avsnitt 24). For det andre granskinger: *"Og det gjelder en høyst påkrevet gjennomgang av hvordan offentlige og private granskninger fungerer"* (avsnitt 25). Her ser Stanghelle utover det individuelle fokuset, og retter oppmerksomheten mot den rollen mediene og granskingsutvalget har spilt i saken.

4.4.2 Aktørenes håndtering av 'Valla-saken'

Når Strand dagen etterpå (10.03.2007) kommenterer det som faktisk ble resultatet, at Valla trakk seg som LO-leder, anlegger han et perspektiv hvor håndteringen av saken og LOs sekretariat utpekes som årsaksrepresentanter. For det første omtales Vallas håndtering av saken da den kom opp i januar som uheldig, og som en av årsakene til at sekretariatet valgte å sette ned et granskingsutvalg. Strand mener videre at Valla burde ha stilt kabinettspørsmål i sekretariatsmøtet som vedtok granskningen; på den måten kunne hun ha unngått en ekstern granskning som resulterte i at hun måtte trekke seg. Vallas avgang som LO-leder beskriver han slik:

"Til tross for at Gerd-Liv Valla fortsatt mener at hun ikke har gjort noe galt i forhold til Yssen, og at hun er rykende uenig i Fougner-utvalgets konklusjoner, valgte hun å gå av med stil – på gammelsosialistisk vis med knyttet neve. (...) Avgangen var en politisk sterk og tøff leder verdig" (avsnitt 12).

For det andre står sekretariatets valg om å granske konflikten mellom Valla og Yssen sentralt i Strands vurdering: *"Sekretariatet satte i virkeligheten LO-lederen under administrasjon da de sendte Yssen-saken ut av huset til eksterne granskere"* (avsnitt

6). Valla brukte den samme formuleringen i sin avskjedstale, og det er flere av Strands vurderinger som sammenfaller med Vallas. Han stiller spørsmålsteget ved en rekke aspekter av en gransking og uttaler seg i sterke ordelag, noe følgende klipp eksemplifiserer: *"Sekretariatets vedtak om gransking var i virkeligheten en felle dom over hennes lederstil, nesten uansett hva granskingsutvalget kom fram til"* (avsnitt 8). Som i sin første kommentar i denne perioden (09.03.2007) går Strand ikke nærmere inn på spørsmålet om Vallas skyld eller uskyld i anklagene fra Ingunn Yssen. Hans refleksjoner rundt hvordan hun håndterte offentliggjøringen av Yssens anklager er kritiske, men ikke på et personlig plan. Ved å utpeke LOs sekretariat som årsaksrepresentant, gir han flere enn Valla ansvar for den situasjonen som er oppstått.

Andreas Wiese i Dagbladet (10.03.2007) skriver sin kommentar, *"Vallas siste skanse"*, som et svar på Vallas avgang og hennes avskjedstale. Han refererer til påstandene om at Valla har vært utsatt for et mediekjør og viser også til hvordan hun selv hevdet dette. Wiese avviser at mediene er en medvirkende årsak til Vallas avgang, og mener at det er Valla og LO som er ansvarlige for hvordan konflikten har utviklet seg:

"I ettertid bør de se en rekke punkt der konflikten kunne vært løst eller dempet: Hadde viljen til å finne en løsning vært der fra starten, hadde offentligheten aldri blitt informert om Vallas lederstil og retthaverskhet" (avsnitt 7).

Wiese skriver videre at Valla og LO kunne ha hindret konflikten i å utvikle seg til en skandale ved å tidlig i prosessen innrømme feil og ansvar. Han utpeker altså både Valla og LO som aktører, og konkluderer med å avvise Vallas mediekritikk:

"Og aksepterer man en journalist rett til å forfølge en sak, må man også akseptere 200 journalisters rett til å forfølge samme sak. Slik er ytringsfriheten. Den gjør det vanskelig med kvoteordninger på nyheter" (avsnitt 8).

4.4.3 Vallas personlige egenskaper

Stein Aabø, også i Dagbladet (10.03.2007), mener det er Vallas personlige egenskaper som er årsaken både til konflikten utgangspunkt og til dens avslutning: *”Det var de samme personlige egenskaper som førte Gerd-Liv Valla til maktens topp som i går dyttet henne utfor klippen”* (avsnitt 1). Han lister opp mange eksempler på hvordan Vallas egenskaper har slått ut i hennes tid på den politiske arena og i tiden som LO-leder, og mener at konflikten med Yssen i realiteten bare avslørte de underliggende spenninger som allerede fantes rundt Vallas lederstil. Han konkluderer med at Vallas beslutning om å gå var en nødvendig avslutning på konflikten: *”Hadde hun fortsatt kampen, ville hun dratt LO og Ap med seg i fallet. Hadde hun ikke selv valgt å gå, ville LOs sekretariat bedt henne om det”* (avsnitt 5). Aabø anlegger en tolkningsramme som er lik de han benytter i sine tidligere kommentarer; en personorientert ramme som fokuserer på Vallas egenskaper. LO omtales som en aktør som lider under Vallas lederstil og konsekvensene av hennes valg. Ved at Valla går av, kan organisasjonen endelig stable seg på bena igjen.

4.4.4 Oppsummering

Både Strand (09.03.2007 og 10.03.2007), Stanghelle (10.03.2007) og Wiese (10.03.2007) påpeker at Vallas og LOs håndtering av konflikten med Ingunn Yssen har vært avgjørende for hvordan saken har utviklet seg. Disse kommentatorene diskuterer også strukturelle aspekter ved saken, som medienes rolle og bruken av granskningsutvalg. Alle kommentatorene i denne perioden ser ut til å ha tiltro til granskningsutvalgets arbeid og til dets konklusjoner. Strand og Stanghelle trekker like fullt frem hva Valla har betydd for LO som LO-leder og eksempler på hva hun har oppnådd. Wiese og Aabø (10.03.2007) kritiserer i større grad Valla personlig, hennes lederstil og de valgene hun har tatt i håndteringen av saken.

4.5 Periode 4: 12. mars - 30. april

Denne siste perioden i skandaleforløpet kjennetegnes av diskusjoner rundt skandalens ettervirkninger, og hvilke konsekvenser den har fått. Både Samarbeidskomiteens fagpolitiske konferanse¹³ den 11. april og Aps landsmøte 19.-22. april gir mediene anledning til å drøfte sakens konsekvenser for LO og Ap. Tre av de politiske kommentarene i denne perioden anlegger da også en slik tolkningsramme. I skandaleforløpets siste periode hender det også at mediene evaluerer sin egen rolle. Den eneste politiske kommentaren som anlegger en slik tolkningsramme kommer som et svar på Sigurd Allerns innlegg på SKUP-konferansen 16.-18. mars. Gjennom sin nye advokat, Harald Stabell, fortsetter Valla å kjempe for å få fram sin versjon av saken. Den 19. april publiserer Dagsavisen prosedyren til Vallas tidligere advokat, Håkon Bleken, som inneholder et kraftig forsvar for Valla. To av kommentarene dreier seg om dette forsvarsskriftet, dog har tolkningsrammene ulikt fortegn.

4.5.1 'Valla-sakens' konsekvenser

Tre av de politiske kommentarene i denne perioden dreier seg altså om 'Valla-sakens' konsekvenser for samarbeidet mellom LO og Ap; Håvard Narums to kommentarer "*Rød familiekrise*" (15.03.2007) og "*Tilbake til det normale – og vel så det*" (12.04.2007) i Aftenposten og Kjell-Erik Kallsets "*Samarbeidet etter Vallas tid*" i Dagsavisen (12.04.2007). Narums første kommentar er skrevet kort tid etter at Valla gikk av som LO-leder, og er sånn sett mer enn vurdering av hvordan forholdet mellom de to organisasjonene kan tenkes å bli, enn hvordan det faktisk er. Det er konflikten mellom Valla og Yssen, og den maktkulturen og de politiske motsetningene denne konflikten har aktualisert, som defineres som årsaksrepresentanter. Narum argumenterer for at en debatt om forholdet mellom LO og Ap har blitt vanskeligere i kjølvannet av 'Valla-saken', både fordi den

¹³ Samarbeidskomiteen mellom LO og Ap ble opprettet i 1927, og har siden fungert som et viktig forum for toppene i de to organisasjonene.

tydeliggjorde hvor sårbar Ap er når det oppstår problemer i LO og fordi den virvlet opp motsetningene mellom høyre- og venstresiden i arbeiderbevegelsen. Videre ser Narum for seg at en eventuell varig splittelse i Ap kan komme til syne under partiets landsmøte i slutten av april. Kommentaren er altså en analyse av LO og Ap på et strukturelt nivå. Det er også hans andre kommentar i denne perioden (12.04.2007). Her konkluderer Narum med at *"Det historiske vennskapsforholdet mellom Arbeiderpartiet og LO har overlevd dramatikken rundt Gerd-Liv Valla i beste velgående"* (avsnitt 2). Kommentaren er skrevet i forbindelse med Samarbeidskomiteens fagpolitiske konferanse, og viser hvordan både LO og Ap her bekreftet sitt nære samarbeid.

Kjell-Erik Kallset (12.04.2007) anlegger en tolkningsramme med fokus på samarbeidet mellom LO og Ap etter 'Valla-saken', og utpeker både Valla, LO og Ap som årsaksrepresentanter. Kommentaren er i likhet med Narums (12.04.2007) skrevet i forbindelse med Samarbeidskomiteens konferanse og Kallset konkluderer som Narum med at samarbeidet mellom LO og Ap har overlevd 'Valla-saken'. Kallset argumenterer også for at saken har virket samlende for de to organisasjonene; de tillitsvalgte ønsker ro og LOs nye leder Roar Flåthen er populær hos Ap. Dette siste punktet formuleres slik: *"sentrale krefter i Ap ser seg bedre tjent med en sindig og samarbeidsvillig LO-leder enn med den sterke og sinte Valla"* (avsnitt 7). Kallsets karakteristikk av Flåthens og Vallas personligheter settes på den måten opp mot hverandre og slås fast, uten nærmere utdyping. De blir fremsatt som fakta det ikke er verdt å diskutere.

4.5.2 Mediekritikk II

Under overskriften *"Valla, Allern og VG"* skriver Helje Solberg i VG (26.03.2007) en kommentar som et svar på Allerns analyse av mediedekningen i 'Valla-saken'. Hennes problemdefinisjon er Allerns kritikk av undersøkende journalistikk i mediene generelt, og i VG spesielt. Allern omtales som *"Vallas våpendrager"* (avsnitt 6 og 7) og Solberg stiller spørsmålstegn ved hans akademiske troverdighet og betegner hans

arbeidsmetoder i sterke ordelag. Hun imøtegår kritikken til Allern ved å kritisere hans konklusjoner og deretter rettferdiggjøre VGs dekning av saken. For det første mener Solberg at de signalene som VG og andre medier mottok om misnøye med Vallas lederstil, forklarer hvorfor det var viktig å følge opp saken. For det andre slår hun fast at demokrati og et godt arbeidsmiljø er en prioritert oppgave for LO, og at *”En kritisk og pågående journalistikk har vært nødvendig for å avdekke ukulturen”* (avsnitt 20). Solberg tar med andre ord ingen selvkritikk på VGs vegne, med ett viktig unntak. Hun vedgår at avisen burde hatt et mer kritisk blikk på granskningsutvalget, på de anonyme vitneforklaringene og på Vallas rettssikkerhet. Hun skriver også: *”En utfordring i slike saker er summen av det samlede medietrykket, mer enn hver enkelt sak, som i seg selv kan være korrekt nok”* (avsnitt 19).

Her er hun inne på noe av det mediene ble kritisert for, nemlig hvordan saken utviklet seg til å bli et mediejag og en –føljetong som samlet sett må ha vært en påkjenning for de involverte aktørene. I hele denne perioden på omtrent halvannen måned er det, tross kritikken, kun én kommentator som omtaler mediedekningen. I periode 2 så vi to anslag til mediekritikk, hvor den ene (Giæver 23.01.2007) konsentrerte seg om ulike medieaktørers rolle, mens den andre (Steinkjer 24.01.2007) mer direkte diskuterte medienes ansvar for å balansere dekningen av politiske skandaler. I periode 3 analyserte Andreas Wiese i Dagbladet (10.03.2007) medienes rolle i ’Valla-saken’, og han konkluderte med at mediedekningen hadde vært voldsom, men at det var Vallas og LOs håndtering av konflikten som var årsaken til det. Medienes svar på kritikken rettet mot dem, fordeler seg altså over flere perioder enn den ene som teorien om skandaleforløpets skulle tilsi, men dette er antageligvis bare naturlige avvik. Mer oppsiktsvekkende er det at mediene i så liten grad tar til seg kritikken.

4.5.3 Forsvarsskrift for Valla

Den 19. april offentliggjøres advokat Håvard Blekens prosedyre som ble holdt i forbindelse med avslutningen av Fougner-utvalgets arbeid. To kommentarer dreier seg om denne prosedyren og Vallas fortsatte engasjement i saken, men

kommentatorene anlegger vidt forskjellige tolkningsrammer. Carsten Bleness i Dagsavisen (20.04.2007) fronter sitt syn på saken allerede i overskriften *"Dokumentene bør offentliggjøres"*. Han skriver at Blekens *"knallharde forsvar"* for Valla gir nye og viktige opplysninger som *"bidrar til et mer nyansert bilde av konflikten og aktørene"* (avsnitt 2). Bleness utdyper deretter flere av disse opplysningene, og konkluderer med at *"dokumentene for lengst burde vært offentliggjort"* (avsnitt 8). Bleness' fremstilling, som altså er basert på Blekens prosedyre, legger vekt på organisasjonen LO og LO-ledelsen som handlende aktør og part i saken. En slik fremstilling bidrar til å gi saken nyanser. Bleness kommenterer også medienes dekning, og mener at LO-ledelsens rolle i saken er blitt underkommunisert.

Olav Verstos kommentar i VG (24.04.2007), *"For sent å angre nå"* dreier seg om samme tema, men har et helt annet fortegn og innledes slik: *"Gerd-Liv Valla burde legge Yssen-saken bak seg og finne seg meningsfylte arbeidsoppgaver i sin nye stilling i LO"* (avsnitt 1). Bakgrunnen for Verstos kommentar er offentliggjøringen av Blekens prosedyre, men også Vallas og advokat Stabells videre engasjementet i saken. Versto mener det er positivt at offentligheten har fått tilgang på Blekens prosedyre, selv om den etter hans syn ikke *"rokker (...) ved Fougner-utvalgets konklusjoner"* (avsnitt 11). Deretter følger en forkortet gjennomgang av Fougner-utvalgets arbeid, og Versto tilkjennegir en tro på at det *"behandlet Yssen-saken uhildet og med et nøytralt utgangspunkt"* (avsnitt 12). Om Vallas og Stabells engasjement skriver han: *"Jeg begriper ikke hva Valla tar sikte på å oppnå; LO er ferdig med Yssen-saken og det samme er opinionen"* (avsnitt 2). Det faktum at Valla selv tydeligvis mener at det er flere forhold som ikke er kommet godt nok fram, og hennes kamp for å få fram sin versjon, kommenterer han slik:

"Harald Stabell kan forstås slik at han ser det som sin oppgave å gjenreise Gerd-Liv Vallas gode navn og rykte. Men det er fare for at han og klienten hans oppnår det stikk motsatte med de øvelsene de nå er i gang med" (avsnitt 4).

Han konkluderer med at personalbehandling ikke er Vallas sterke side, men at hun var dyktig på andre områder, og nevner at hun ivaretok medlemmenes interesser og bidro til at det ble dannet en rødgrønn regjering i 2005. I motsetning til Bleness (20.04.2007) avviser altså Versto at Blekens prosedyre inneholder relevante opplysninger som burde ha kommet fram i mediene. Han mener at saken nå er avgjort, Valla har gått av som LO-leder, og at avgjørelsen hun tok om å gå av er definitiv. En slik analyse låser både kommentatorens og leserens virkelighetsoppfattelse, og gir lite rom for ny forståelse og innsikt. Videre er kommentaren på grensen til nedverdiggende i sin sarkasme, et grep man kan diskutere om er nødvendig, og som illustreres godt i siste avsnitt:

”Derfor var det helt sikkert alvorlig ment da statsminister og partileder Jens Stoltenberg på Arbeiderpartiets landsmøte takket Valla i varme ordelag for hennes innsats som medlem i partiets sentralstyre. Valla burde heller ta det til seg heller enn fortsatt å terpe på Yssen-saken” (avsnitt 17).

4.5.4 Oppsummering

I denne perioden har vi sett at å definere hvem som hadde ansvaret for skandalen var mindre viktig når kommentatorene Narum (15.03.2007 og 12.04.2007) og Kallset (12.04.2007) analyserte samarbeidet mellom LO og Ap etter 'Valla-saken'. Med unntak av et par personkarakteristikker, var deres fokus hos organisasjonene. For Solberg (26.03.2007) og Versto (24.04.2007) er det derimot et underliggende premiss at det var Valla som var konfliktens hovedaktør og den aktøren med ansvar for konflikten; Solberg når hun tilbakeviser Sigurd Allerns kritikk av VGs dekning, og Versto når han drøfter Blekens forsvarsskrift. Bleness (20.04.2007) tillegger på sin side Blekens versjon stor vekt og mener at det kan være sider ved konflikten som ikke har kommet godt nok fram i mediene. Vi har altså sett hvordan kommentatorene i skandaleforløpets siste fase har dekket både sakens ettervirkninger og mediekritikk.

KAPITTEL 5: DRØFTING AV HOVEDFUNN

I dette kapitlet vil jeg drøfte hovedfunnene fra analysen i kapittel 4. Jeg vil trekke opp linjene fra problemstillingen og de spørsmålene jeg stilte innledningsvis. I introduksjonskapitlet stilte jeg følgende spørsmål:

- *”I hvilken grad og på hvilken måte kan de politiske kommentarene sies å bidra til en individualiserende innramming i ‘Valla-saken’?”*
- *”Hvilke unntak finnes eventuelt fra denne innrammingen, og hvordan nyanserer de det bildet som dannes?”*
- *Hvilke aspekter ved saken kan man gå glipp av når innrammingen er individualistisk?*
- *Kan de politiske kommentatorenes formidling av ‘Valla-saken’ lære oss noe om medienes makt i vårt samfunn?*

Dette vil jeg svare på ved å gjennomgå de tre punktene i individualiseringshypotesen, og diskutere hvordan analyseresultatene kan sies å gi støtte til hypotesen. Grunnlaget for denne gjennomgangen er analyseskjemaet som finnes som vedlegg til oppgaven. Deretter presenterer jeg to tendenser som utpeker seg i datamaterialet, og i forlengelsen av dette diskuterer jeg om det finnes ulike aspekter ved saken som kan sies å ha falt utenfor de politiske kommentatorenes tolkningsrammer. Avslutningsvis drøfter jeg hva resultatene fra analysen kan lære oss om medienes makt i samfunnet.

5.1 Individualiseringshypotesen

5.1.1 Individuelt ansvar

Det første punktet i hypotesen lyder *”Skandalen handler om, og begrenses til, individuelt ansvar”*. I de politiske kommentarene som denne oppgaven analyserer,

henger begrepene ansvar og skyld tett sammen, og den eller de som utpekes å ha skylden for konflikten mellom Gerd-Liv Valla og Ingunn Yssen, tillegges også ansvaret. For å finne ut av hvorvidt skandalen beskrives og begrenses til å handle om personlig ansvar, har jeg sett på hvilke årsaksrepresentanter som identifiseres i kommentarenes tolkningsrammer, og hvordan disse årsaksrepresentantene evalueres av de politiske kommentatorene. Selv om ikke alle kommentarene har en tolkningsramme med konflikten mellom Valla og Yssen identifisert som problem, og dermed ikke direkte utpeker en eller flere årsaksrepresentanter som har ansvar i saken, tar de aller fleste kommentatorene likevel stilling til dette spørsmålet. Det er kun to kommentarer hvor ansvar ikke fordeles; Kallset (12.04.2007) og Narum (12.04.2007). Disse kommentarene handler begge om Samarbeidskomiteens fagpolitiske konferanse den 12. april, og begge forholder seg til 'Valla-saken' på en måte som gjør at det ikke er naturlig å fordele skyld og ansvar.

Over halvparten av kommentatorene (16 av totalt 25 kommentarer) hevder at saken handler om individuelt ansvar, og den begrenses også til det. Ti av disse mener at skandalen er Gerd-Liv Vallas ansvar alene, og dette begrunnes med henblikk på hennes personlige egenskaper, hennes lederstil og i det gapet som er oppstått mellom liv og lære i en leders behandling av sin ansatte. Disse ti kommentarene sprer seg over alle periodene og finnes i alle de fire avisene. De resterende seks kommentarene fordeler ansvaret mellom Valla og Yssen. Disse seks kommentarene finner sted i periode 1 eller 2, altså mellom 11. og 29. januar, på et tidlig stadium i sakens gang. De kan dermed tolkes som et resultat av at tolkningsrammene ennå ikke var lagt, og at man holdt mulighetene åpne for at det skulle komme nye opplysninger som kunne nyansere saken. Utover i skandaleforløpet virker det som om tanken om at det er Valla alene som har ansvaret for konflikten setter seg. Dette må ses i sammenheng med hvordan hun håndterte konflikten i offentligheten; en håndtering som samtlige kommentatorer er enige om at ikke var heldig for hennes fremstilling av saken.

Fem kommentatorer mener at skandalen handler om individuelt ansvar, men ikke utelukkende. Disse fem mener alle at Valla må tillegges ansvar, men de mener at

ansvaret må deles med en institusjon. Fire av kommentatorene peker ut LO som denne institusjonen. Disse fire kommentarene befinner seg i tidsrommet mellom 9. og 15. mars, det vil si i forbindelse med Vallas avgang. I denne perioden var det mye fokus på granskningsutvalget og deres arbeid, noe også Valla bidro til i sin avskjedstale, da hun refset utvalget og avgjørelsen til LOs sekretariat om å nedsette det. Narum (25.01.2007) er den eneste kommentatoren som anlegger en tolkningsramme som ikke gir Valla noe ansvar for skandalen, men derimot legger ansvaret på LO alene. To kommentatorer anlegger tolkningsrammer hvor konflikten mellom Valla og Yssen ikke er definert som problemet; Steinkjers (24.01.2007) tolkningsramme har mediernes håndtering av saken i fokus, og Bleness' (20.04.2007) tolkningsramme konsentrerer seg om advokat Blekens forsvarsskrift for Valla.

Sett under ett gir analysen støtte til det første punktet i hypotesen. Det kan være interessant å diskutere om denne tendensen til å gi ansvaret for konflikten til en person heller enn en organisasjon, kan gjenspeiles i aktørenes egen presentasjon av saken. Altså: var aktørene selv med på å personifisere skandalen i utgangspunktet? Yssens oppsigelsesbrev (11.10.2007) var individualiserende i sin stil; rettet mot Valla direkte, og det er Vallas personlige egenskaper og lederstil som identifiseres som selve årsaken til konflikten mellom de to. Yssen gir også tydelig uttrykk for at hun ikke ønsker å ramme LO som organisasjon når hun går ut offentlig med sin oppsigelse. Når Valla senere svarer på beskyldningene fra Yssen, er hennes tilsvarende på det personlige planet når hun kommenterer Yssens graviditet, men hun refererer ellers konsekvent til LO-ledelsen og gir inntrykk av at den står samlet bak henne (VG, 11.01.2007b). Saken hadde mest sannsynlig utviklet seg annerledes dersom Yssen hadde sagt opp internt og kun uttalt at hun var blitt dårlig behandlet i LO. Sett i lys av dette kan det virke som om de politiske kommentatorene følger i sporet fra Yssens oppsigelsesbrev når de legger ansvaret for skandalen på Valla.

For å begrense skaden på omdømmet vil det være hensiktsmessig for LO å distansere seg mest mulig fra den politiske skandalen, slik jeg argumenterte for i kapittel 2.6. En tolkningsramme som gir Valla ansvaret for konflikten, og i stor grad begrenser seg til

det, vil være å foretrekke for organisasjonen. Som en organisasjon for arbeidstagere vil LOs integritet bli kraftig svekket dersom den behandler sine ansatte dårlig; et poeng som ikke vil være like sterkt i en annen bedrift.

5.1.2 Strukturelle spørsmål

Det andre punktet i hypotesen lyder ”*Strukturelle spørsmål behandles ikke*”.

’Strukturelle spørsmål’ er her definert som alt som ikke dreier seg om enkeltpersoners rolle i ’Valla-saken’, inkludert analyser som tar for seg mediene som institusjon, det vil si diskuterer mediekritikk. Det er 14 av totalt 25 kommentarer som anlegger tolkningsrammer som behandler strukturelle spørsmål, og disse dekker følgende strukturer: LO, LO-ledelsen, LOs sekretariat, Arbeiderpartiet, høyre- og venstresiden i arbeiderbevegelsen, mediene og granskingsutvalget. I disse 14 tekstene tillegges strukturene vekt, på den måten at de har betydning for utviklingen i saken eller at de påvirkes av den. På den andre siden er det ni kommentarer som behandler strukturelle spørsmål, men hvor disse enten individualiseres eller defineres som uten betydning for saken. Dette utdypes i kapittel 4.3, og kort fortalt personifiserer kommentatorene et strukturelt spørsmål når: 1) de omtaler personer som representerer strukturen framfor å presentere strukturen i seg selv, og/eller 2) når de gir strukturen personlige karakteristikk. To kommentatorer behandler ikke strukturelle spørsmål i sine tekster; Aabø (12.02.2007) og Storvik (13.01.2007). Aabøs tekst handler kun om Vallas rolle i konflikten, og Storvik anlegger en tolkningsramme som diskuterer konflikten mellom Valla og Yssen i lys av at de begge er kvinner.

Disse resultatene kan ikke sies å gi støtte til det andre punktet i hypotesen. Videre viser resultatene at jeg har funnet en mellomkategori som i utgangspunktet ikke fanges opp av hypotesen; de ni kommentarene som behandler strukturelle spørsmål på en individualiserende måte eller ved å definere dem ut av saken. Denne mellomkategorien gir støtte til at vi likevel kan ha å gjøre med en individualiserende tolkningsramme.

5.1.3 Å ofre en leder

Det tredje og siste punktet i hypotesen lyder ”*Det legges opp til at individuelle ledere ofres*”. I litteraturen om politiske skandaler hevdes det at en såkalt avskjedsmakt, hvor mediene både gransker, anklager og dømmer, har blitt en del av medienes makt i de politiske skandalene (Midtbø 2007: 107). I tråd med denne påstanden kan det tredje punktet i individualiseringshypotesen leses som et uttrykk for en slik makt, med det resultatet at en person må trekke seg fra sin stilling. I ’Valla-saken’ er dette punktet definert som at de politiske kommentatorene mener at konflikten kan 1) skade Vallas omdømme, 2) svekke hennes posisjon og/eller 3) direkte føre til at hun må trekke seg som LO-leder. Definisjonen gjelder kun Vallas posisjon som LO-leder, og ikke hennes verv som leder av valgkomiteen og sentralstyremedlem i Ap.

Det er bare seks av 25 kommentatorer som legger opp til at Valla må trekke seg som LO-leder. Tre av disse mener at konflikten med Yssen kan skade hennes omdømme eller svekke hennes posisjon. Strand argumenterer i to ulike kommentarer (23.01.2007 og 09.03.2007) for at Valla er ferdig som LO-leder dersom granskningsutvalgets rapport viser at Yssen har dekning for sine påstander om mobbing. Bare Aabø (23.01.2007) argumenterer eksplisitt for at Valla bør trekke seg som LO-leder. I sin kommentar den 12.01.2007 hevder han derimot det motsatte og skriver at Valla kommer til å bli sittende som LO-leder fordi ”*Det er makta som rår og makta som ter seg*” (avsnitt 4). To kommentatorer argumenterer for at saken er til skade for både Valla og andre aktører i saken. Hele 16 av kommentatorene anlegger tolkningsrammer som på ingen måte legger opp til at LO-lederen skal trekke seg, og av disse er bare seks relevante. Ti av dem publiseres nemlig etter at Valla har gått av som LO-leder den 9. mars, og faller således utenfor undersøkelsen. Selv om min operasjonalisering av dette punktet kan sies å være ganske vid, får det altså *ikke* støtte fra analyseresultatene.

5.1.4 Oppsummering

En gjennomgang av resultatene fra analysen viser at bare ett av tre punkter i individualiseringshypotesen får støtte, men at det også finnes en individualiserende mellomkategori som hypotesen ikke har fanget opp. Det kan altså se ut som om mediene sett under ett bare delvis kan sies å ha presentert en individualiserende fremstilling av 'Valla-saken'. I den videre drøftingen av analyseresultatene vil jeg derimot argumentere for at to av avisene benyttet seg av en slik tolkningsramme, og at ingen av avisene i særlig grad analyserte alternative temaer.

5.2 Individualiserende tabloider og mangel på alternative tolkningsrammer

I kapittel 2.3 viste jeg at mediene i økende grad tar i bruk episodiske nyhetsrammer, og at dette spesielt gjelder for tabloidene. Kommentatorene i VG, Anders Giæver, Helje Solberg og Olav Versto, står samlet om å utpeke Valla som eneste ansvarlige aktør i konflikten. Når de behandler strukturelle spørsmål, individualiseres disse eller defineres ut. Det finnes to unntak av mindre betydning; Solberg (26.03.2007) tar noe selvkritikk på VGs vegne, og Versto (26.01.2007) presenterer historiske fakta om høyre og venstre fløy i arbeiderbevegelsen. Dagbladets politiske hovedkommentator, Stein Aabø, er den av alle kommentatorene som går lengst i å personifisere konflikten. Valla utpekes fra første kommentar (12.01.2007) som den som må ta ansvar for konflikten, og strukturelle spørsmål tillegges liten eller ingen vekt. Aabø (23.01.2007) er den kommentatoren som tydeligst legger opp til at Valla må trekke seg som LO-leder. Valla utsettes for sterke negative personkarakteristikker i VG og Dagbladet. I kontrast til de to tabloidavisene, står abonnementsavisene Aftenposten og Dagsavisen. Aftenpostens to kommentatorer i saken er Harald Stanghelle og Håvard Narum, og de anlegger begge tolkningsrammer som behandler strukturelle spørsmål og tillegges disse vekt. Narum utpeker ikke i noen av sine kommentarer Valla som eneste ansvarlige aktør. Dagsavisen benytter seg av fem kommentatorer i løpet av 'Valla-saken': Carsten Bleness, Kjell-Erik Kallset, Mode Steinkjer, Kaia

Storvik og Arne Strand. Hos de fleste av disse behandles strukturelle spørsmål på en måte hvor de tillegges vekt, og i Dagsavisen finner vi også den kommentaren som går lengst i å mane til balanse i fremstilling av saken (Steinkjer 24.01.2007). Man ser altså en tendens til at de tabloide avisene i større grad benytter seg av en individualiserende tolkningsramme i 'Valla-saken', og at de kan sies å gi støtte til både punkt 1 og 2 i individualiseringshypotesen. En slik tendens gjør at det bør stilles spørsmålstegn ved fruktbarheten av å benytte et institusjonelt perspektiv på mediene, slik jeg diskuterte i kapittel 2.2. Et så markant skille mellom tabloider og abonnementsaviser som det jeg har funnet her, må tas hensyn til når man skal si noe om hvordan mediene benytter seg av sin definisjonsmakt.

På den andre siden finnes det ikke belegg i datamaterialet for å hevde at de politiske kommentatorene i abonnementsavisene i større grad enn de tabloide avisene diskuterer *alternative* årsaker og strukturer. Det er de samme temaene som gjentar seg i kommentarene, de fremstilles bare i mer eller mindre individualiserende grad. I introduksjonskapittelet stilte jeg spørsmålet "*Hvilke aspekter ved saken kan man gå glipp av når innrammingen er individualistisk?*" Det kan være mange svar på dette spørsmålet, men jeg vil trekke frem tre hovedaspekter. For det første er det ingen av de politiske kommentatorene i denne oppgavens analyseperioder som stiller spørsmålstegn ved granskningsutvalget, dets mandat og de konklusjonene som utvalget etter hvert trekker. Dette til tross for at vedtaket om å nedsette et granskningsutvalg kom den 22. januar, i oppgavens periode 2, og at offentliggjøringen av dets resultater kom den 9. mars, i oppgavens periode 3. Noen av kommentatorene er så vidt inne på temaet, men kun når de refererer fra Vallas avskjedstale hvor hun uttrykker tydelig misnøye med utvalget. Bleness (20.04.2007) er eneste unntak når han kommenterer offentliggjøringen av Blekens prosedyre. For det andre er det ingen av kommentatorene som diskuterer hvordan personalansvar fordeles og forvaltes i LO. LO-lederen har det formelle personalansvaret for alle avdelingslederne i LO, mens personal- og utviklingsavdelingen ved personalsjefen

har ansvaret for LOs HMS-arbeid¹⁴, personalpolitikk- og utvikling (LO, 2008b). I forbindelse med Ingunn Yssens sykemelding høsten 2006 foregikk store deler av korrespondansen mellom partene via personalsjefen (Fougner m.fl. 2007: 61ff). Professor i statsvitenskap Hege Skjeie uttalte til VG den 11. mars at LO burde ansette en egen generalsekretær for å ta seg av arbeidsgiveransvaret i organisasjonen (VG, 11.03.2007). For det tredje diskuterer ikke kommentatorene LO-ledelsens rolle i konflikten i særlig grad. I følge Valla (2007b) og Bleken (Bleness 20.04.2007) stod LO-ledelsen samlet om vurderingene av Yssens arbeidsforhold og i forsøkene på å løse konflikten høsten 2006. Da konflikten ble offentliggjort og saken utviklet seg, forsvant LO-ledelsen gradvis i bakgrunnen.

5.2.1 Oppsummering

I introduksjonskapittelet stilte jeg spørsmålet “*Kan de politiske kommentatorenes formidling av ‘Valla-saken’ lære oss noe om medienes makt i vårt samfunn?*” I de foregående kapitlene har jeg vist hvordan det var hensiktsmessig å gå bort fra det institusjonelle perspektivet på mediene for å se at kommentatorene i de tabloide avisene benyttet seg av individualiserende tolkningsrammer når de analyserte ’Valla-saken’. Videre drøftet jeg hvordan alle de fire avisene fulgte det samme sporet, og i liten grad viste vilje til å presentere alternative tolkningsrammer, og da spesielt tolkningsrammer av strukturell art. Konsekvensen av disse to faktorene er at det samlede trykket fra de politiske kommentatorene blir individualiserende og ensidig. Ved å definere ’Valla-saken’ på en slik måte, legges det føringer for hvordan saken oppfattes og diskuteres i samfunnet. Jamfør det jeg skrev i kapittel 2.4, påvirker de politiske kommentatorene en mektig gruppe mennesker i det norske samfunnet; opinionsledere, politiske miljøer, politisk interesserte og egne og andres avisredaksjoner. I tillegg når mange av de politiske kommentatorene publikum også gjennom andre medier, som opptredener på tv og i radio. I ’Valla-saken’ kan deres

¹⁴ Helse, miljø og sikkerhet.

valg av tolkningsrammer ha vært med på å støtte oppunder og gi næring til det enorme medietrykket på sakens aktører. Analysen viste også hvordan de politiske kommentatorene i meget liten grad var villige til å ta kritikk på egen avis' vegne. Det siste punktet i hypotesen, ”*det legges opp til at individuell ledere ofres*”, har ikke fått støtte fra analysen i denne oppgaven. Det kan diskuteres om en ensidig og individualiserende tolkningsramme fra et samlet kommentatorkorps, med de påvirkningsmuligheter det har, i seg selv kan være nok til å presse en leder til å gå. Gerd-Liv Valla skriver i sin bok *Proessen* (2007b) at valget om å trekke seg som LO-leder handlet om tre ting: hun ønsket å skåne LO, hun ønsket å skåne sin familie og hun ønsket å nå fram med sin beskrivelse av virkeligheten. Hun var med andre ord sterkt uenig i det virkelighetsbildet som ble henne presentert. Kampen om definisjonsmakten var et faktum.

KAPITTEL 6: KONKLUSJON

I denne oppgaven har jeg drøftet og utredet følgende problemstilling:

”På hvilken måte kan avisenes politiske kommentarer i ‘Valla-saken’ sies å være et uttrykk for en individualiserende tolkningsramme slik denne formuleres i teorien om politiske skandaler?”

Det er tre hovedpremisser som ligger til grunn for oppgavens analyse. For det første har jeg argumentert for at mediene er utøvere av tankemakt; de har makt til å definere et problem, foreslå løsninger og dermed påvirke beslutninger. Denne definisjonsmakten utøves mest effektivt gjennom bruken av tolkningsrammer; en metode for å fremheve et eller flere utvalgte aspekter ved virkeligheten i en tekst. For det andre har jeg drøftet medienes posisjon som en selvstendig, politisk institusjon i det norske samfunnet og argumentert for at de politiske kommentatorene opptrer som politiske aktører. For det tredje har jeg diskutert hvordan studier av mediedekningen i politiske skandaler kan si noe om medienes rolle som premissgivere i den offentlige debatten. Oppgaven undersøker en hypotese fremsatt om medienes rolle i politiske skandaler; individualiseringshypotesen. Hypotesen er formulert i tre punkter: 1) Skandalen handler om, og begrenses til, individuelt ansvar, 2) strukturelle spørsmål behandles ikke og 3) det legges opp til at individuelle ledere ofres.

Det er gjort en rekke metodiske valg. ‘Valla-saken’ er valgt som case i oppgaven på grunn av den enorme medieoppmerksomheten saken fikk, og det faktum at den berørte en betydelig andel aktører innenfor det norske politiske feltet. Saken dreide seg om påstandene om mobbing og trakassering fra LOs internasjonale sekretær, Ingunn Yssen. Beskyldningene var rettet mot LO-leder Gerd-Liv Valla, som på sin side ikke kunne se at hun hadde behandlet Yssen på en slik måte at det stred imot arbeidsmiljøloven. Konflikten kulminerte den 9. mars 2007 i rapporten fra et granskningsutvalg nedsatt av LO selv. I rapporten slo utvalget fast at Valla i sin behandling av Yssen hadde brutt med bestemmelsene i arbeidsmiljøloven. Valla trakk

seg fra stillingen som LO-leder samme dag. 'Valla-saken' strakk seg fra Yssens oppsigelse ble publisert i VG den 11. januar 2007 og lenge etter at Valla gikk av den 9. mars samme år. Oppgavens fire kildeenheter er avisene Aftenposten, Dagbladet, Dagsavisen og VG, og analyseenheten er politiske kommentarer i disse avisene. I analysen av tolkningsrammer og undersøkelsen av individualiseringshypotesen er kvalitativ tekstanalyse brukt for å svare på oppgavens problemstilling.

Det er fire hovedfunn fra analysen. Det første er at analyseresultatene avisene sett samlet gir støtte til bare ett av tre punkter i individualiseringshypotesen. 64% av kommentatorene anlegger en tolkningsramme hvor skandalen handler om, og begrenses til, individuelt ansvar. Det andre funnet er en mellomkategori som er avdekket i hypotesens andre punkt, hvor kommentatorene behandler strukturelle spørsmål på en individualiserende måte eller ved å definere dem ut av saken. For det tredje har jeg diskutert hvordan en differensiering av avisene, altså en avstikker fra det institusjonelle perspektivet, har vist at de politiske kommentatorene i de tabloide avisene VG og Dagbladet benyttet seg av individualiserende tolkningsrammer når de analyserte 'Valla-saken'. Dette støttes av eksisterende teori på området. Det fjerde hovedfunnet dreier seg om hvordan kommentatorene i alle de fire avisene gikk i flokk, og i liten grad viste vilje til å presentere alternative tolkningsrammer, og da spesielt tolkningsrammer av strukturell art. I sum har denne oppgaven vist hvordan de politiske kommentatorenes tolkningsrammer i 'Valla-saken' var individualiserende og ensidige.

Denne oppgaven har begrenset seg til å analysere hvilke tolkningsrammer de politiske kommentatorene i Aftenposten, Dagbladet, Dagsavisen og VG anlegger i 'Valla-saken', og på hvilken måte disse kan sies å være individualiserende. Supplerende forskning kunne utvidet antall kommentarer til å gjelde hele 'Valla-saken', for på denne måten å dekke alle hendelser i saken og gi et komplett bilde av utviklingen i den. Man kunne også brukt nyhetsartikler som analyseenheter for å studere hvorvidt disse anlegger en individualiserende tolkningsramme og om det er samsvar mellom funnene her og funnene for de politiske kommentarene. Videre ville intervjuer med de

politiske kommentatorene gitt innsikt i hvordan de resonnerer når de anlegger en tolkningsramme, og om de er seg bevisst sin innflytelse og makt i norsk politikk. Til slutt kunne en survey-undersøkelse blant norske politikere og borgere bidratt med nyttig informasjon om hvordan medienes tolkningsrammer oppfattes.

Litteraturliste og liste over kilder

A-tekst. URL: <http://www.retriever-info.com/?lang=no> [Lesedato 14.10.2008]

Aardal, Bernt, Anne Krogstad, Hanne Marthe Narud og Ragnar Waldahl (2004). "Strategisk kommunikasjon og politisk usikkerhet", s. 13-29 i Bernt Aardal, Anne Krogstad og Hanne Marthe Narud (red.): *I valgkampens hete*. Oslo: Universitetsforlaget.

Adresseavisen, 24.01.2007: "Skryter av Vallas lederstil".

Allern, Sigurd (2001). *Flokkdyr på løvebakken. Søkelys på Stortingets presselosje og politikkens medierammer*. Oslo: Pax Forlag A/S.

Allern, Sigurd (2007). Forelesning 14. mars: 'Fra partipresse til profilpresse?'

Allern, Sigurd og Ester Pollack (2007a). 'After the fall of the party press: Are journalists a new type of political actors?'. Presentert på den 26. internasjonale konferansen til International Association for Media and Communication Research. Paris, 23.-26. juli. Konferansepaper.

Allern, Sigurd og Ester Pollack (2007b). 'Hypoteser om politiske skandaler'. Presentert på arbeidsseminar om politiske skandaler. Oslo, 4.-5. oktober. Presentasjon fra foredrag.

Andersen, Svein S. (1997, 4. opplag 2005). *Case-studier og generalisering. Forskningsstrategi og design*. Bergen: Fagbokforlaget.

Arbeidstilsynet, 14.06.2007: "Arbeidstilsynet varsler omfattende pålegg til LO". URL: <http://www.arbeidstilsynet.no/c26964/nyheter/vis.html?tid=42592> [Lesedato: 11.10.2008]

Asp, Kent (1986). *Mäktiga massmedier. Studier I politisk opinionsbildning*. Stockholm: Akademilitteratur.

Bachrach, P. og Baratz, M. S. (1962). "The Two Faces of Power", *American Political Science Review*, 56: 941-952.

Bergström, Göran og Kristina Boréus (2005). "Samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys", s. 9-42 i Göran Bergström og Kristina Boréus (red.): *Textens mening och makt. Metodbok i samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys*. Lund: Författarna och Studentlitteratur.

Bjørklund, Tor (1991). "Election Campaigns in Postwar Norway (1954.1989): From Party-Controlled to Media-Driven Campaigns", *Scandinavian Political Studies* 14 (3): 279-302.

Brurås, Svein (2006). *Etikk for journalister*. Bergen: Fagbokforlaget.

Bryder, Tom (2007). "Atferdsforskning", s. 20 i Øyvind Østerud (red.): *Statsvitenskapelig Leksikon*. Oslo: Universitetsforlaget.

Christiansen, Peter Munk (2007). "Institusjon", s. 106 i Øyvind Østerud (red.): *Statsvitenskapelig Leksikon*. Oslo: Universitetsforlaget.

Cook, Timothy E. (2005). *Governing with the news. The news media as a political institution*. Chicago: The University of Chicago Press.

Dagbladets årsrapport 2006. Oslo: Avishuset Dagbladet AS, 2007.

Dagbladet, 03.04.2007: "Gir Valla ære for et samlet Ap".

Dagens Næringsliv, 16.03.2007: "Dobbel tsunami for Valla".

Dagsavisen, 19.01.2007: "Valla sier unnskyld".

Dagsavisen, 19.04.2007: "Valla-sidens versjon".

E24, 29.03.2007: "Medieforskere ut mot VG".

Eide, Martin (2001). "Journalistisk makt. Et oppslag", s. 13-56 i Martin Eide (red.): *Til Dagsorden! Journalistikk, makt og demokrati. Makt- og demokratiutredningen 1998-2003*. Oslo: Gyldendal Akademisk.

Engelstad, Fredrik (2005). *Hva er makt*. Oslo: Universitetsforlaget.

Entman, Robert M. (1993). "Framing: Towards Clarification of a Fractured Paradigm", *Journal of Communication* 43 (4): 51-58.

Forbruker & Media. Oslo: TNS Gallup, 2008.

Fossum, Egil (1996). *Er nå det så sikkert? Journalistikk og kildekritikk*. Cappelen Akademisk Forlag AS.

Fougner, Jan, Nils Erik Lie og Kristin Normann (2007). *Rapport om Yssen, Valla og LO*. Granskningsrapport.

Hjarvard, Stig (1999). "Politikk som mediemontage. Om mediernes forandring af den politiske kommunikation", s. 30-51 i Jørgen Goul Andersen (red.): *Den demokratiske udfordring*. København: Hans Reitzels forlag.

Johansen, Anders (2002). *Talerens troverdighet. Tekniske og kulturelle betingelser for politisk retorikk*. Oslo: Universitetsforlaget.

Klassekampen, 15.03.2007: "Vennskap knebler Dagbladet-redaktør".

LO, 29.01.2007: "Utvalg for gjennomgang av Yssen-saken klart". URL: <http://lo.no/Presse/Pressemeldinger/2007/Uvalg-for-gjennomgang-av-Yssen-saken-klart/?c=121&a=true&theme=0&from=0> [Lesedato: 11.10.2008]

LO, 2008a: "Om LO". URL: <http://lo.no/u/Om-LO/?tabid=131> [Lesedato 05.11.2008]

LO, 2008b: "Personal- og utviklingsavdelingen". URL: <http://lo.no/u/Om-LO/Organisasjonen-LO1/Avdelinger/Personal--og-utviklingsavdelingen/> [Lesedato 25.10.2008]

Lukes, Steven (2005). *Power. A radical view*. London: The Macmillian Press LTD.

Lull, James og Stephen Hinerman (1997). "The Search for Scandal", s. 1-33 i James Lull og Stephen Hinerman (red.): *Media scandals. Morality and desire in the popular culture marketplace*. New York: Columbia University Press.

Lysbakken, Audun og Torbjørn Røe Isaksen (2008). "Kommentariatets diktatur", *Samtiden* 1: 4-15.

Markovits, Andrei S. og Mark Silverstein (1988). "Introduction: Power and Process in Liberal Democracies", s. 1-12 i Andrei S. Markovits og Mark Silverstein (red.): *The Politics of Scandal. Power and Process in Liberal Democracies*. New York: Holmes & Meier Publishers, Inc.

Midtbø, Tor (2007). *Skandaler i norsk politikk*. Oslo: Universitetsforlaget.

Norsk mediebarometer 2007. Oslo-Kongsvinger: Statistisk sentralbyrå, 2008.

Norsk Presseforbund (2008): "Vær Varsom". URL:
http://presse.no/Pressens_Faglige_Utvalg_PFU/Var_Varsom-plakaten [Lesedato 07.10.2008]

NRK Nyheter, 15.01.2007: "Giske støtter Valla i Yssen-saken". URL:
<http://www.nrk.no/nyheter/1.1642587> [Lesedato: 11.10.2008]

O'Keefe, Daniel J. (2002). *Persuasion. Theory & Research*. London: Sage Publications.

Pan, Zhodang og G. Kosicki (2001). "Framing as a strategic action in public deliberation" i Stephen D. Reese, Oscar H. Gandy og August E. Grand (red.): *Framing Public Life: perspectives on media and our understanding of the social world*. Mahwah, N.J., Lawrence Erlbaum Associates.

Petersson, Olof og Ingrid Carlberg (1996). *Makten över tanken*. Stockholm: Carlssons Bokförlag.

Petersson, Olof (2004). 'Har medierna för lite makt? En återblick på maktutredningen'. Presentert på et seminar om de skandinaviske maktutredningenes medieanalyser, Studieförbundet Näringsliv och Samhälle (SNS) Medieforum. Stockholm, 24. mai. Konferansepaper.

Petersson, Olof (2007). "Makt", s. 160 i Øyvind Østerud (red.): *Statsvitenskapelig Leksikon*. Oslo: Universitetsforlaget.

PFU (Pressens Faglige Utvalg), 22.05.2007: "PFU-sak 082/07". URL: <http://www.pfu.no/case.php?id=1892> [Lesedato: 12.10.2007].

Scheufele, Dietram (1999). "Framing as a theory of media effects", *Journal of Communication*, 49: 103-122.

Slaatta, Tore (2005). "Makt og demokrati i den norske medieorden", *Nytt Norsk Tidsskrift* 1: 79-91.

Strand, Arne (2008): "Gammelt oppgulp" I: *Dagsavisen*, 4. mars 2008.

Thompson, John B. (2000). *Den politiske skandale. Magt og synlighet i mediealderen*. København: Hans Reitzels Forlag.

Thorbjørnsrud, Kjersti (2001). *Vilje til makt. Praksis og prinsipper i politisk journalistikk. Illustrert ved "Jaglandsaken"*. Oslo: Universitetet i Oslo, Institutt for statsvitenskap. Hovedoppgave.

Valla, Gerd-Liv (2007a): *Notat fra Gerd-Liv Valla vedrørende Ingunn Yssen-saken*. URL: <http://www.vg.no/nyheter/innenriks/artikkel.php?artid=178308> [Lesedato: 11.10.2008]

Valla, Gerd-Liv (2007b). *Proessen*. Oslo: Cappelen.

VG, 11.01.2007a: "- Jeg ble ydmyket, trakassert og utskjelt av Valla".

VG, 11.01.2007b: "Valla: - Fullstendig usant".

VG, 17.01.2007a: ”- Jeg ble truet av Valla”.

VG, 17.01.2007b: ”Anne Holt støtter Valla-kritikken”.

VG, 18.01.2007: ”Kan bli skviset fra viktig Ap-verv”.

VG, 19.01.2007: ”Provosert av Vallas unnskyldning”.

VG, 22.01.2007a: ”Sjokkert over drapstrusler”.

VG, 22.01.2007b: ”Forbundslederne har tillit til Valla. Skal granske Yssen-saken”.

VG, 24.02.2007: ”Kvinnelige LO-topper bekrefter dårlig behandling: ’Jern-Ellen’ brast i gråt da hun snakket om Valla”.

VG, 08.03.2007: ”Angrep Kolbergs hemmelige forklaring”.

VG, 11.03.2007: ”- Generalsekretær bør få LOs arbeidsgiveransvar”.

VG, 23.04.2007: ”LO-sekretariatet vil ikke se Vallas forsvarsskrift”.

VG, 29.03.2007: ”Kritiserer Dagbladets Valla-dekning”.

Waldahl, Ragnar (2007). *Opinion og demokrati*. Oslo: Universitetsforlaget.

Yssen, Ingunn (2007): *Opphør av mitt arbeidsforhold som internasjonal sekretær*.

URL: <http://www.vg.no/nyheter/innenriks/artikkel.php?artid=178098> [Lesedato: 11.10.2008]

Østerud, Øyvind (1996, 2. utgave 2001). *Statsvitenskap. Innføring i politisk analyse*. Oslo: Universitetsforlaget.

Østerud, Øyvind (2007). ”Politikk”, s. 209 i Øyvind Østerud (red.): *Statsvitenskapelig Leksikon*. Oslo: Universitetsforlaget.

TV-programmer

NRK 1 (2007a). 'Først og sist'. 12. januar.

NRK 1 (2007b). 'Først og sist'. 19. januar.

VGTV (2007a). 'Valla slo tilbake mot mobbe-påstander'. 11. januar.

VGTV (2007b). 'Her ber Gerd-Liv Valla Ingunn Yssen om unnskyldning'. 19. januar.

Kildeliste: politiske kommentarer

Aabø, Stein (2007a): "Jernkvinnen" I: *Dagbladet*, 12. januar 2007.

Aabø, Stein (2007b): "Valla-sakens problem" I: *Dagbladet*, 23. januar 2007.

Aabø, Stein (2007c): "Pandoras eske" I: *Dagbladet*, 25. januar 2007.

Aabø, Stein (2007d): "Sin egen verste fiende" I: *Dagbladet*, 10. mars 2007.

Bleness, Carsten (2007): "Dokumentene bør offentliggjøres" I: *Dagsavisen*, 20. april 2007.

Giæver, Anders (2007): "I kulissene" I: *VG*, 23. januar 2007.

Kallset, Kjell-Erik (2007a): "Hva er det de slåss om?" I: *Dagsavisen*, 24. januar 2007.

Kallset, Kjell-Erik (2007b): "Samarbeidet etter Vallas tid" I: *Dagsavisen*, 12. april 2007.

Narum, Håvard (2007a): "Ikke alt blir som før" I: *Aftenposten, morgen*, 25. januar 2007.

Narum, Håvard (2007b): "Rød familiekrise" I: *Aftenposten, morgen*, 15. mars 2007.

Narum, Håvard (2007c): "Tilbake til det normale – og vel så det" I: *Aftenposten, morgen*, 12. april 2007.

Solberg, Helje (2007): "Valla, Allern og VG" I: *VG*, 26. mars 2007.

Stanghelle, Harald (2007a): "Vallas makt – og avmakt" I: *Aftenposten*, morgen, 12. januar 2007.

Stanghelle, Harald (2007b): "Salve ved reisens slutt" I: *Aftenposten*, morgen, 10. mars 2007.

Steinkjer, Mode (2007): "Trusselbrev med ringvirkninger" I: *Dagsavisen*, 24. januar 2007.

Storvik, Kaia (2007): "Ikke akkurat Tuppen og Lillemor" I: *Dagsavisen*, 13. januar 2007.

Strand, Arne (2007a): "En sak for Arbeidsretten" I: *Dagsavisen*, 12. januar 2007.

Strand, Arne (2007b): "Valla vakler videre" I: *Dagsavisen*, 23. januar 2007.

Strand, Arne (2007c): "Aps venstreside er svekket" I: *Dagsavisen*, 28. januar 2007.

Strand, Arne (2007d): "Maktkampen fortsetter" I: *Dagsavisen*, 9. mars 2007.

Strand, Arne (2007e): "Ned med knyttet neve" I: *Dagsavisen*, 10. mars 2007.

Versto, Olav (2007a): "Oppgjør for åpen scene" I: *VG*, 13. januar 2007.

Versto, Olav (2007b): "Høyre og venstre fløy" I: *VG*, 26. januar 2007.

Versto, Olav (2007c): "For sent å angre nå" I: *VG*, 24. april 2007.

Wiese, Andreas (2007): "Vallas siste skanse" I: *Dagbladet*, 10. mars 2007.

Vedlegg

1) Analyseskjema: individualiseringshypotesen

JA: innholdet i påstanden hevdes i teksten

BÅDE OG: innholdet i påstanden hevdes i teksten, men ikke utelukkende

NEI: innholdet i teksten hevder det motsatte av innholdet i påstanden

IKKE AKTUELT: innholdet i påstanden omtales ikke

	1. Skandalen handler om, og begrenses til, individuelt ansvar	2. Strukturelle spørsmål behandles ikke	3. Det legges opp til at individuelle ledere ofres
Aabø, Stein (2007a): "Jernkvinnen" I: <i>Dagbladet</i> , 12. januar 2007.	JA	JA	NEI
Aabø, Stein (2007b): "Valla-sakens problem" I: <i>Dagbladet</i> , 23. januar 2007.	JA	NEI	JA
Aabø, Stein (2007c): "Pandoras eske" I: <i>Dagbladet</i> , 25. januar 2007.	JA	BÅDE OG	IA
Aabø, Stein (2007d): "Sin egen verste fiende" I: <i>Dagbladet</i> , 10. mars 2007.	JA	BÅDE OG	IA
Bleness, Carsten (2007): "Dokumentene bør offentliggjøres" I: <i>Dagsavisen</i> , 20. april 2007.	NEI	NEI	IA
Giæver, Anders (2007): "I kulissene" I: <i>VG</i> , 23. januar 2007.	JA	BÅDE OG	IA
Kallset, Kjell-Erik (2007a): "Hva er det de slåss om?" I:	JA	BÅDE OG	IA

<i>Dagsavisen</i> , 24. januar 2007.			
Kallset, Kjell-Erik (2007b): ”Samarbeidet etter Vallas tid” I: <i>Dagsavisen</i> , 12. april 2007.	IA	NEI	IA
Narum, Håvard (2007a): ”Ikke alt blir som før” I: <i>Aftenposten, morgen</i> , 25. januar 2007.	NEI	NEI	BÅDE OG
Narum, Håvard (2007b): ”Rød familiekrise” I: <i>Aftenposten, morgen</i> , 15. mars 2007.	BÅDE OG	NEI	IA
Narum, Håvard (2007c): ”Tilbake til det normale – og vel så det” I: <i>Aftenposten, morgen</i> , 12. april 2007.	IA	NEI	IA
Solberg, Helje (2007): ”Valla, Allern og VG” I: <i>VG</i> , 26. mars 2007.	JA	NEI	IA
Stanghelle, Harald (2007a): ”Vallas makt – og avmakt” I: <i>Aftenposten, morgen</i> , 12. januar 2007.	JA	BÅDE OG	JA
Stanghelle, Harald (2007b): ”Salve ved reisens slutt” I: <i>Aftenposten, morgen</i> , 10. mars 2007.	JA	NEI	IA
Steinkjer, Mode (2007): ”Trusselbrev med ringvirkninger” I: <i>Dagsavisen</i> , 24. januar 2007.	BÅDE OG	NEI	IA
Storvik, Kaia (2007): ”Ikke akkurat Tuppen og Lillemor” I: <i>Dagsavisen</i> , 13.	JA	JA	IA

januar 2007.			
Strand, Arne (2007a): "En sak for Arbeidsretten" I: <i>Dagsavisen</i> , 12. januar 2007.	JA	BÅDE OG	BÅDE OG
Strand, Arne (2007b): "Valla vakler videre" I: <i>Dagsavisen</i> , 23. januar 2007.	JA	NEI	JA
Strand, Arne (2007c): "Aps venstreside er svekket" I: <i>Dagsavisen</i> , 28. januar 2007.	JA	NEI	JA
Strand, Arne (2007d): "Maktkampen fortsetter" I: <i>Dagsavisen</i> , 9. mars 2007.	BÅDE OG	NEI	JA
Strand, Arne (2007e): "Ned med knyttet neve" I: <i>Dagsavisen</i> , 10. mars 2007.	BÅDE OG	NEI	IA
Versto, Olav (2007a): "Oppgjør for åpen scene" I: <i>VG</i> , 13. januar 2007.	JA	BÅDE OG	JA
Versto, Olav (2007b): "Høyre og venstre fløy" I: <i>VG</i> , 26. januar 2007.	JA	NEI	IA
Versto, Olav (2007c): "For sent å angre nå" I: <i>VG</i> , 24. april 2007.	JA	BÅDE OG	IA
Wiese, Andreas (2007): "Vallas siste skanse" I: <i>Dagbladet</i> , 10. mars 2007.	BÅDE OG	BÅDE OG	IA

2) Politiske kommentarer

Vedlagt alle papirutgaver av denne oppgaven er en cd med en pdf-fil med alle de politiske kommentarene samlet.